

KÖZTELEK

KÖZ- ES MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Állási-ut 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

A lótenyésztés emelése érdekében.

Az 1890. évi márczius hó 5—8. napján Budapesten tartott országos lótenyésztési nagy értekezlet tárgyalásai és ennek a földmivélségi miniszteriumhoz fejtérjett javaslatai után mindazok, kik a lótenyésztés országos ügye iránt érdeklődéssel viseltetnek, méltán remélhetek, hogy ez irányban rövid idő alatt sok és jelentékeny változás fog bekövetkezni, mely hivatva lesz a lótenyésztést tetemesen előmozdítani.

Minthogy azonban a lótenyésztés ügyének előmozdítását célzó változások két év leforgása után mai napig sem állottak be, nem lesz időutáni dolog, sőt mert a folyó évi fedeztetési idény is nem rég fejeződött be, talán alkalomszerű is leend, ha egy nagy értekezlet némely javaslataira egy-két megjegyzést kockasztassak, mint a lótenyésztés emelését célzó szerény észrevételeimnek kifejezést adjak.

Hogy a lótenyésztés a lónemesítés ügye, hazánkban már régebbi idő óta országos érdekűvé vált, a felet többé semmi kétség s éppen azért, mert az ügy országos érdekűt kepez, a törvényhozás részéről is mindig kellő partolás és támogatásban részesült.

Az állam évek hosszú során át sok anyagi áldozatot hozott, sok helyes és czelszerű intézkedéseket tett a lótenyésztés emelése érdekében, melynek természetesen gyümölcse nem is maradt el, mert az állami ménesek ma már — eltekintve azon messzeható közzgazdasági előnyöktől, melyeket közvetve előideznek, — az állampénztarra mi terhet sem rónak, ellenkezőleg nemis tiszta jövedelemhez is juttatják azt; a lónemesítés megkedveltetése és elterjesztése által pedig, mely még a kisbirtokos osztály legalsóbb rétegébe is eljutott és mindinkább nagyobb tért hódít, nemcsak a nagyobb tenyésztők, de a kisbirtokos gazdák is, különösen növénykültúráikért tekintélyes jövedelemre tesznek szert.

Egy sajnos körülmény azonban a lónemesítés és tenyésztés oly szép fejlődésnek indult, ügyet az utóbbi időben aggaljóssa tette s ha e bajon mihamarabb segítve nem lesz, a kisbirtokos gazdák felkeltett érdeklődése az ügy iránt el fog aludni ismét.

Ugyanis azelőtt meg volt határozva, hogy az egyes községekbe kiadott ménék hany kanczát fedezhetnek s ez intézkedésnek mindég üdvös eredménye volt, mert az állami ménekkel fedezett anyakanczák után magas százalékot mutatott a csikószaporulat, a csikók szépen fejlettek, a kisbirtokos gazda jó kedvvel gondozta és ápolta, különösen a méncsikókat, melyekért az állam számtalan esetben egy év eltelté után 200—250 forintot fizetett.

Ez azonban ma már nem így van, a régi jó rendszer megváltozott s helyébe lépett a rossz új,

amely megengedi, hogy egy menló február elejétől kezdve; a mikor a ménék fedeztetési állomásaikra vonulnak, a fedeztetési idény alatt, vagyis június végéig, tehát megszakítás nélkül öt hónapon keresztül, annyi kanczát fedezzenek, a hany fedeztetési nap van az öt hónapban, kivéve talán a nagyobb ünnepnapokat s a mely rendszer mellett meg van engedve meg az is, hogy egy jól kifejlett mén naponta kétszer is fedezhet.

Ez új és határozottan rossznak minősíthető rendszer mellett a fogamzas százeleke csökken, a mi a kisebb gazdanak elveszi kedvét a lótenyésztéstől, a ménék tulkihasználása, mondjuk — kizsákmányolása — pedig a tenyésztőjüket mielőbb kimeríti s az így használt ménék, ha fedezésre nem is, de tenyésztésre képtelenné válnak és így a most fennálló fedeztetési rendszer nemcsak a fedezett gazdaközönségnek, hanem a ménék időelőtti elertéktelenedése által az államnak is jelentékeny károkat okoznak.

Lehet, hogy ez állításom igazságát sokan kétségbe vonják, különösen azok, kiknek jelszavuk, hogy a tenyészméneket a mennyire lehet ki kell használni. Az így gondolkozóknak nem ajánlhatok mást, mint hogy kísérjenek figyelemmel egy fedeztetési idényt s látni fogják, hogy az idény elején, a mikor a tenyésztő elpocskolva meg nem lett, mily jó kedvvel vegzik a tenyészmének kötelesegeit, utóugrás alig fordul elő, míg ellenben a következő és különösen az utolsó hónapokban már, vagyis a mikor a tenyésztő tulkihasználattal, csaknem kéri, sőt erőltetni kell a kötelesege teljesítésre, az utóugrás pedig megkétszereződnek, sőt egyre gyakoribbabb lesznek, az eredmény pedig többnyire elmarad.

A gazdaközönség eddig állami ménekkel igyekezett kanczáit fedeztetni, mert annak kellő jó eredménye megvolt, mióta azonban a helyzet megváltozott, gazdáink az állami ménekkel szemben tartózkodók, bizalmatlanok lettek, különösen itt Orshazán és vidékén, a hol számtalan esetekben győződnek meg arról, hogy kanczáink három négy ugrás után is csikó nélkül maradnak.

Azt hiszem, ez a körülmény nemcsak itt nálunk, hanem másutt is általában észlelhető s a méntelep parancsnokságok előtt is bizonyára feltűnhetett már, hogy a fedezett anyakanczák száma évről-évre csökken. Ennek oka, hogy az állami ménekkel való fedeztetés után nincs meg a kellő csikószaporulat s a gazdák hova tovább magánméneket vétetnek alkalmazásba.

Igaz ugyan, hogy ha meghatározott számú kanczát s naponta egyszer fedezhet a mén, a fedeztetési díjak nagyon megcsökkenének, de hiszen az államnak nem az a célja, hogy menlovai mennel inkább jövedelmezzenek, a mi ilyen eljárás mellett a lótenyésztők karaval történnék, hanem a lótenyésztők érdekében eljárva, e mellett

lehetőleg kimélni a ménanyagot. Ezen törekvés nem valósulhat meg a mostani gyakorlat mellett, mert a tolerált ménék vehem nélkül hagyják a kanczákat, maguk pedig idő előtt használatlanok válnak.

A naponta kétszeri fedeztetést jónak látnám eltörölni, (az értekezlet a ménék szaporítása által óhajt ezen segíteni) mert ez bizonyára a legnagyobb mérvben emelne a csikószaporulatot. Nézetem szerint nem elegendő az állami ménesnek a naponként egyszeri — reggeli — jártatás, mert meg vagyok róla győződve, hogy ezen jól táplált lovaknál ezenfelül a delutáni jártatás az üdeség s hágó kedvet fokozza még inkább s ezzel is közelebb állanak a tulajdonképpeni célhoz.

Ha egy menre 40 kancza számíthatnék naponként egyszeri fedeztetés mellett, feltűnő lenne ez eljárás jó eredménye, ezért bizalommal ajánlom itt elmondott észrevételeimet a megyei lótenyésztőbizottságoknak az országos s megyei gazdasági egyesületeknek s lótenyésztőknek figyelmébe, annál inkább, mert közülök nem egynek módjában áll a kormánynál odahatni, hogy e téren az eddigi rendszeren üdvös javítások eszközöltesse.

Észrevételemet egy másik tényezőre is ki kell terjesztenem ez alkalommal, melynek a lótenyésztés terén szinten nagy fontosságot tulajdonítok. A lónevelésnél oly szükséges legelő hiánya ez, a min változtatni már t. i. a mennyire lehetséges, minden lótenyésztőnek törekednie kell.

En erre nézve még 1884-ben adtam be egy indítványt a bekésmegyei gazd. egyletnél, de sikertelenül. Később gróf Széchenyi Pál minisztersége alatt pedig a földmivélségi miniszteriumhoz egyet, a minnek legalább látszólag az az eredménye lett, hogy az 1890-ki országos lótenyésztési értekezlet e kérdéssel is foglalkozott s most pedig az ügyet gr. Bethlen András tette magáéva.

Minden lótenyésztő tudja, hogy a csikóneveléshez ugyszólván elkerülhetlen az alkalmas legelő, mert egyrészt az istálló neveléssel járó veszélytől és takarmány felhasználástól menti meg a gazdat, másrészt pedig egy a szabadban, jó legelőn, kényen élő csikóból mindig különb lö válik, mint egy olyanból, a melyk istállóban nőtt fel, mely tény egyedül a legelőnek, mint minden fűvő állat legtermészetesebb táplálékának és tartózkodási helyének köszönhető.

A tapasztalás ugyanis kétségtelenül bizonyítja, hogy istállóban nevelt lovaknál, főképen csontbajok gyakran fordulnak elő, mely használhatóságukat nagy mértékben csökkenti, sőt sok esetben kizárja.

A lovaknál előforduló csontbajok ma már oly mértékben elvannak terjedve, hogy némely tenyésztő figyelmen kívül hagyja; magannak volt alkalmam egy jóhírű alföldi ménesben csontba-

Mindennemű
műtrágya.

A magyar kormány kezdeményezése folytán alapított
"HUNGARIA" MÜTRÁGYA, KÉNSAV- ÉS VEGYI IPAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, esismert kitűnő minőségű műtrágyáit: esontliszt-, spodlum-, ammoniak- és ásványi superphosphatokat, párolt esontlisztet, Thomassalakot, chillsalétromot, kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint szőlő-, repa-, réti-, kender- stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát, kénsavat, réz- és vasgálicot. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltenek. Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: V., Erzsébetvár 9 sz. II. emelet, nová levelek és megrendelések intéződé. — Telefon-szám 882.

Thomas-
salak.

jokkal meglepett oly kanczákat látni, melyek gyógykezelésénél mára sütogetéshez folyamodtak, azonban tudnivaló, hogy ez sem használ, az egész állományt megváltoztatni pedig, a mi a legjobb orvosság volna, nagyon nehezen vihető ki.

Ilyen anyagi áldozatra a legtöbb tenyésztő nem vállalkozhatik s így annál inkább óhajtanó, hogy az állam vonja ki a használatból az olyan lovait, a melyek örökölhető csontbajokkal bírnak, ilyenek különösen az angol telivereknek fordulnak elő.

Attérve a közös legelő tárgyára, azon gyakorlati kívánok foglalkozni, a mely az alföld ezen vidékén van szokásban, de azt hiszem, van rá példa más vidéken is.

Valamely tehetősebb ember kiberli a nagyobb legelőket, a melyekre aztán a kisebb tenyésztők legelő és pásztorbér fejében fizetett 14 frtért kihajtják csikóikat. Ez így rendén volna, de sok dolog akadályozza a jó eredményt, mert nem elég, hogy a legelők, különösen száraz időjárás mellett, a nélkül sem felelnek meg teljesen a kívánalmaknak, hátha még tulságos nagy a jószágállomány a holdak számához képest, mint például itt, a hol három jószágot vesznek fel két 1100 □ öles holdra s ezenfelül nem áttalanak a bérlők a java legelőről, még kaszálatni is s ha meg azt is számitják, hogy őszszel birka-legelőnek is kiadják e területeket, akkor nem lehet a gazdák hasznáról szó, hanem csak a bérlők nyereszkesedéséről, a kik két hold legelő után fizetnek 14 frt bért s bevesznek 3 ló után 42 frtot s bizonyos mennyiségű szenát, esetleg még birkafelegelő fejében egy pár forintot. Ily körülmények között legtöbbször siralmas állapotban kerülnek haza a tavasszal jó erőben kiadott csikók, de mivel másként nem lehet, kénytelenek a kisebb tenyésztők belenyugodni a különben tarthatlan állapotba így is.

Örömmel hallottuk, hogy az orsz. lótenyésztési értekezlet alkalmával a kormány e tekintetben támogatását megígérte, hogy ezen ígéretét legutóbb be is váltotta a közös csikólegelők ügyében az egyesületi elnökökhöz intézett körlevel alakjában.

Meg egy tényezőit említek fel, a melynek változtatása ismét segítené a kisebb tenyésztők dolgán. Az állam ugyanis nem sok gondot fordít a teliverek szaporítására, ugyannyira, hogy a selejtebb telivér menekből jut a községekbe is, hol azok még jobban elterjesztik a csontbajokat. Kisebbsz tenyésztők azonban olyan használatra nevelik lovaikat, hol mindez kárral jár, pl. a lovászárú katonai bizottságoknak csontpókos, kaptás, öz-, nyulteteses ló nem kell, azért tehát sokkal inkább hasznos volna jó felvér méneket szaporítani, a melyek jobban is illelenek kisgazdáink lovaihoz. Ezen ut volna a legegyszerűbb ahhoz, hogy lótenyésztésünkben a vérsziládságot elérjük. A konformitás szükséges követelménye sokkal biztosabban érhető el a felvér menekkel, mint teliverekkel, értvén a közönséges tenyészeteket, a kisebb gazdák lovait.

Hogy az állam szaporítani fogja méneit s a közös csikólegelők felállításában segédkezni fog, remélni lehet, mert ugyan e kérdésben az 1890. évi országos lótenyésztési értekezlet alkalmával pártolóiag nyilatkozott és hiszem, hogy minden lótenyésztő egyetért velem, mikor azt óhajtom, hogy ezen üdvös intézkedések úgy a kormány, mint az érdekelt közönség részéről minél előbb megtéveszenek.

Meglevén győződve az itt elmondottak hasznos és célravezető voltáról, bizalommal ajánlom jelen észrevételeimet a megyei lótenyésztési bizottságok, az országos és megyei gazdasági egyletek s minden egyes lótenyésztő figyelmébe.

Vidovich József.

A szárított szeszmoslák értéke.

E lapok hasábjain már több alkalommal volt méltatva annak a körülménynek a fontossága, mely szerint a budapesti nagyobb szeszgyárak elhatározták, hogy moslákjuk egy részét

szárított moslák alakjában adják át a forgalomnak. Ma már a budapesti szeszgyárak egyik legtekintélyesebbje, az ó-budai *Grunwald és társasága* szeszgyár, tényleg elő is állítja a szárított moslákot s jól értékesíti is a külföldön. Németországban. Egy alkalommal e lapok hasábjain magam is hosszabb cikkben fejtegettem azokat a közgazdasági hasznokat, melyekkel a szárított moslák előállítása jár. Rámutatam volt akkor arra, hogy ez eljárás életbeletetésével a nagyobb ipari szeszgyárak hatalmas lépéssel közeledtek a mezőgazdaság érdekeihez és ez alkalommal csupán arra szoritkozom, hogy gazdaközönségünknek holmi tájékozást nyujtsak magáról az eljárásról, de különösen a szárított moslák az értékeről, mely utóbbinak a megbeszélését annál is inkább szükségesnek tartom, mert gazdaközönségünk e tekintetben teljesen tájékozatlan, mit talán eléggé bizonyít az a körülmény, hogy az eddig előállított szárított moslák csaknem kizárólag a külföld volt vevője.

Ahhoz, hogy az ember a szárított moslák értékét megbecsülhesse, első sorban tudni kell, hogy mekkora a közönséges moslák az értéke? E kérdésre a gyárosok rendszeren azzal szoktak felelni, hogy az érték egyenlő azzal az összeggel, melyet hízalás útján egy hektoliter moslákért pl. kapni lehet, mi egy hektoliter tengeri-mosláknál körülbelül 16—22 krnak felel meg.

E számitásnál természetesen nem szokás arra gondolni, hogy egy hektoliter moslák az ára meghaladná a fentebbi érték kétszeresét, sőt haromszorosát is, ha a moslákot minden akadály nélkül és éppen olyan jól lehetne felhasználni valamely gyártól 2—300 km. távolságban, mint a milyen jól a gyár közvetlen közelében lehet. Mint ebből is látszik, a közönséges moslák ára első sorban az értékesítési körülményektől függ, mi rendszeren nagyon szűk korlátok közé van szoritva; a szárított moslák az azonban az értékesítési köre korlátatlan és ennek következtében értéke meghatározásánál abszolút, vagy legalább is a helyi viszonyoktól független mértékben kell folyamodnunk. Hogy számitásaink lehetőleg realis alapot adjak, alapul egy métermázsa tengeri árát veszem föl, mi átlagosan 4.75 frtra tehető.

Egy métermázsa tengeriben 4 frt 74 krért kapunk a takarmányozást illetőleg számbavehető anyagok közül kikerekített számokban beszélve 10 kgr. légenyt tartalmazó anyagot (fehérje), 5 kgr. zsirt és 60 kgr. keményítőt és cukrot. A zsirnak, keményítőnek és cukornak az értéke tudvalevőleg egy viszonylik egymáshoz, mint 1:3-hoz. Akkor tehát, a mikor megveszünk egy métermázsa tengerit, fizetünk egy kgr. zsirt, valamint keményítőt 5 krt és egy kgr. fehérjéért 15 krt. Már most ha ez értékeket a tengeri-moslák alkatrészeire is alkalmazzuk, a következő eredményre jutunk. 100 kgr. moslákban (valamivel kevesebb, mint egy hectol.) van átlag 2 kgr. fehérjéféle, 1 kgr. keményítő és cukor és 1 kgr. zsir, ezek pedig együttesen 40 krnak felelnek meg. E 40 krnyi értéket azonban nagy mértékben leszállítja a moslákban foglalt nagymennyiségű víz és az a körülmény, hogy a moslák sem a szállításra, sem pedig a raktározásra nem alkalmas. Eppen ez utóbbi két körülmény adta meg az impulzust a szárított moslák előállítására. Ki kellett küszöbölni a fölös mennyiségű vizet a moslából és a szállításra, raktározásra kellett alkalmassá tenni, mi tényleg sikerült is és ennek következtében annak értéke minden melléktekintet nélkül összehasonlítható a tengeri értékével.

A szeszgyártás nem csinál egyebet, mint kivonja a tengeri keményítőtartalmának egy tekintélyes részét, a többi tápanyagokat azonban érintetlenül hagyja. A keményítő azonban, mint takarmány, jóval alárendeltebb szerepet játszik, mint pl. a fehérje és ebből egyszersmind megérthető az is, hogy a szárított moslák jóval több értékes anyagot foglal magában, mint a tengeri maga és ennek következtében az értéke is jóval nagyobb.

Dr. Hirsch A., a *Grunwald-féle* gyár vegyészének az elemzése szerint a *Grunwald-féle*

gyárban előállított szárított moslák a következő összetétellel bír:

Víz	6.45%
Légenyt tartalmazó anyag (fehérjéféle)	27.62
Légenymentes kivonati anyag	27.05
Zsir	12.65
Rostanyag	16.28
Ásványi alkatrészek	9.95
összesen	100.00

Maercker analízise szerint a tengeriből nyert szárított moslák összetétele a következő:

Víz	12.0%
Légenyt tartalmazó anyag (fehérje)	24.6
Zsir	14.7
Légenymentes kivonati anyag	30.6
Rostanyag	14.5
Ásványi alkatrészek	3.6
összesen	100.00

Mint látható, ezek az elemzési eredmények, a mennyiben az a gyakorlatban elérhető, megegyeznek. Tehát úgy az egyik, mint a másik alapját képezheti további fejtegetéseinknek.

Dr. Hirsch adatai szerint egy métermázsa szárított moslák, a tengerihez viszonyítva, a következő értékkel bír:

27.6 kgr. fehérje á 15 kr	= 4.09 frt
12.6 kgr. zsir á 5 kr	= 0.83
27 kgr. légenymentes kivonati anyag á 5 kr	= 1.35
összesen	6.27 frt.

Egy métermázsa szárított moslák az értéke tehát akkor, a mikor egy mmázsa tengerit 4 frt 75 krral fizet meg az ember, 6 frt 27 kr.

Maercker a szeszgyártásról írott nagy munkájában pedig más utakon elért eredmények alapján, természetesen Németországra néve, a szárított moslák értékét 14 márkára teszi. Mindezekből kitűnik, hogy a szárított moslákban egy igen értékes takarmánnyal gazdagodtunk, habár e sorokkal szemben az olvasó bizonyára önkéntelenül is megteszi azt az ellenvetést, hogy lehet abban az új takarmányban még egy annyi fehérje és még egy annyi keményítő és zsir, és mégis alig ér valamit, ha nem eszi a jószág, nem emészt meg eléggé és nem gyarapodik tőle. Mielőtt a kérdés ez oldalát is kellő világításba helyezném, czelszerűnek tartom az olvasó közönséggel magát az eljárást megismertetni, miből egyszersmind maga az olvasó is beláthatja, hogy itt oly átalakulásokról, melyek a szárított moslák értékét károsan befolyásolják, alig lehet szó.

A moslákbeszárításnak a kérdése csak az utóbbi években nyert megoldást, bár még tanulmányozás tárgyát képezte volt. *Gontard*, *Theisen*, *Demmir* már évekel ezelőtt konstruáltak készülékeket e célra és azok a gyakorlatban többé-kevésbé be is váltak. A Budapestben használt készülék ma már csaknem tökéletesnek mondható, a lehető legegyszerűbb és valóban leleményes.

Ez eljárás szerint a beszárításra szánt moslákot nagy, 150 hltres. kadakban egy néhány óráig ülepedni hagyják és ezután úgy körülbelül 30%-t a higabb és felső résznek lebocsátják. Ez a rész a szeszgyár hízalójában lesz értékesítve; a másik és sűrűbb rész pedig egy értekesítő készülékbe lesz lebocsátva, honnan keverés közben átszivattyúzzák egy nagy vashengerbe, melyben egy csövekből összeállított keverőmű végzi lassu mozgását. A keverőmű csöveit kb. 2 atm. nyomásnál forró gőz járja át és eközben a moslák víztartalmának egy részét elpárologtatja. A párologásnál keletkező gőz, valamint a melegítő csövek még teljesen ki nem használt gőze átvezetetik egy másik nagy vashengerbe, hová a már részben besűrített moslák át lesz szivattyúzza. E második edényben a gőzcsöveket nagy felületű táskák helyettesítik, melyek együttesen és csavarszerűen egy lassan működő transporteur képeznek és a körülöttük levő moslákot mozgás közben még inkább besűrítik és egyidejűleg folyton előre tolják. Ez edényből átmegy a moslák egy másik hasonló szerkezetű nagy vashengerbe, hol víztartalmának még egy tekintélyes része elpárolog.

Az utolsó v forgó vasher más mellett hulló moslák hogy a heng csaknem m henger felü hosszú vasv transportour góvel tartják tourók a m hosszú uton hol abból a választatnak

Mint e sem megy o lényegében levő tápany hőmérsék, n seholsem fo darabos any lékra emléke

Egyetlen moslák érték lehet, hogy tengerinek a héja képezi, chanikai és a moslák eg el az állatot volna a szári ságu liszt al által a fente

Mindeze helyen is ne méleti leveze got vessen az haladva, a gy hoz érhet.

Mint má tebbinek is e A takarmány hogy a szárító janak és nem a mit irtam vegye, hanem a gyakorlati fajta fejteget kölcsönöznek

A gyako állat kezdetb léktől. Ez az vábki kísérle répaszelet és bizonyára elég a mit az álla szárított mos az állatra né

Ez alkal tanék megem szó, hogy a fognak előáll a mezőgazd ajánlotta. Ann e fölfogas elle kat az okok eljárást a mez nak tartom. E inkább, mert nyen arra a mezőgazdaság moslákészárít

A moslák közvetlen t ságban értéke nek tulságos n a moslák tuls. Az állatok ug liter vizet has stb. következt tanók rendell fölvennék azt kisebb adagok nak. Tulságos nyos, a hol állatoknak. A

Az utolsó vashengerből pedig átvitetik egy nagy forgó vashengerre. Ez a henger ca. 2 atm. nyomás mellett gőzzel van hevítve és a felületére hulló moslék rajta annyira elveszti a víztartalmát, hogy a hengerrel kapcsolatban álló kések már csaknem mint száraz moslékot vakarják le a henger felületéről. A moslék a hengerről egy hosszú vasvályuba hull alá, melyben csavarszerű transportourók folytonosan fölkaparják és a levegővel tartják állandó érintkezésben. A transportourók a moslékot folyton előre tolva meglehetősen hosszú uton át egy szortírozó készülékbe juttatják, hol abból a nagyobb darabok, esetleg kövek kiválasztatnak.

Mint e leírásból látható, a moslék sehol sem megy olyan atalukuláson keresztül, mely azt lényegében megváltoztatná és esetleg a benne levő tápanyagok értékét lecsökkentené. Magasabb hőmérsék, mely esetleg megpörkölné a moslékot, seholsem fordul elő. Az így nyert moslék apró, darabos anyagot képez, melynek a tengerimoslékra emlékeztető szaga és zsiros tapintata van.

Egyetlen körülmény, mely talán a szárított moslék értékét károsan befolyásolhatná, csak az lehet, hogy az egyes darabok felületét főleg a tengerinek áthatlan és megemészthetetlen külső héja képezi, mi talán ellenállhat a gyomor mechanikai és oldó hatásának, minek következtében a moslék egy része földolgozatlanul hagyja talán el az állatot. Véleményem szerint helyesebb is volna a szárított moslékot legalább is korpafinom-ságu liszt alakjában adni át a fogyasztásnak, mi által a fentebbi bajon könnyen lehetne segíteni.

Mindezek dacára hibát követnék el, ha e helyen is nem hangsúlyoznám, hogy minden elméleti levezetés csak arra való, hogy holmi világot vessen azokra a különben sötét utakra, melyen haladva, a gyakorlat egyes problémák megoldásához érhet.

Mint más elméleti fejtegetésnek, úgy a fentebbinek is első sorban a gyakorlat a próbaköve. A takarmányozási kísérletek vannak arra hivatva, hogy a szárított moslék értéke fölött itéletet mondjanak és nem az én soraim. Nem is azért irtam, a mit irtam, hogy azt mindenki készpénznek vegye, hanem azért, hogy megadjam az impulzust a gyakorlati kísérletek végrehajtására, mert az e fajta fejtegetéseknek a «probatum est» szavak kölcsönöznek csak valódi erőt.

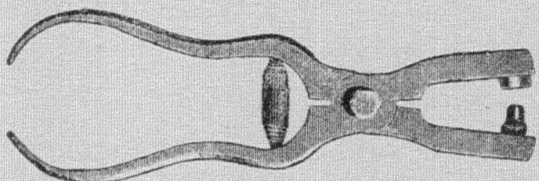
A gyakorlatban könnyen megeshetik, hogy az állat kezdetben idegenkedni fog a szárított mosléktól. Ez azonban ne riasszon el senkit a további kísérletezéstől. A bevermelt csalamádé, répaszelet és a különböző takarmányogácsák bizonyára eléggé bizonyítják, hogy alig van valami, a mit az állat meg ne szokna. Ezekhez kepest a szárított moslék valószínűleg valóságos csemege az állatra nézve.

Ez alkalommal csupán még egy dolgot óhajtanék megemlíteni. Akkor, a mikor arról volt szó, hogy a budapesti gyárak szárított moslékot fognak előállítani, egyik gazdasági lap ez eljárást a mezőgazdasági szeszgyártulajdonosoknak is ajánlotta. Annak idején egy pár sorban kikeltem e fölfogás ellen és röviden elmondottam volt azokat az okokat, melyek miatt a moslékszáritási eljárást a mezőgazdasági gyárakra nézve *non sensu* tartom. E helyen hangsúlyozom azt annál is inkább, mert a fentebbi fejtegetések alapján könnyen arra a gondolatra jöhetne valaki, hogy a mezőgazdasági szeszgyárával kapcsolatban egy moslékszáritó gyárat létesítsen.

A moslékot legjobban mind ez ideig csakis a közvetlen takarmányozás útján lehet a gazdaságban értékesíteni. Ott, a hol az állatok nincsenek tulságos mennyiségű moslék fölvetelére utalva, a moslék tulságos víztartalma alig jöhet számba. Az állatok úgy 500 kg. élősúly mellett 30–35 liter vizet használnak el a respiratio, porspiratio stb. következtében. Ha a moslékban nem bocsátanak rendelkezésükre e nagymennyiségű vizet, fölvennek azt máshonnan. A moslék melegen és kisebb adagokban egyike a legjobb takarmányoknak. Tulságos víztartalma csakis ott lehet hátrányos, a hol tulságos mennyiségben is adják az állatoknak. A nagyipari szeszgyárak kényszerítve

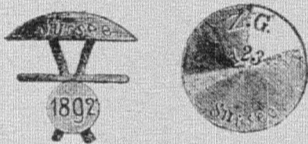
vannak a tulságos adagolásra és sokszor a moslék egy részét egyáltalán nem képesek értékesíteni és ennek következtében az, hogy a moslék értékesítési körét tagítani igyekeznek, nagyon természetes és dícséretre méltó dolog. A moslékszáritásnak értelme csakis ott van, hol azt szállítani és raktározni óhajtjuk, de nem a mezőgazdasági szesziparban, hol e két körülmény szükségessége egyáltalán nem forog fön. Dr. Békésy

Legjobb módszer a tenyészborjak megjelölésére. A svájci gazdasági egyesület a múlt évben pályadíjat tűzött ki a legjobb borjumegjelölési módszerre. A pályázat eredményéről a bírálóbizottság a következő jelentést adta ki.

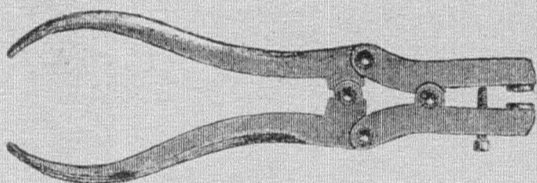
1. ábra. Lyukasztó fogó.

A bizottság tanácskozásában és határozataiban szigorúan ragaszkodott a pályázati feltételekhez és azokban megállapított követelményekhez, melyek könnyű felismerhetőség, tartósság, utánozhatatlanság, könnyű és fájdalom nélkül való alkalmazhatóság voltak. Mivel az egyes módszerek tartósságát csakis kísérletek útján lehetett eldönteni, a múlt év nyarának utolsó felében

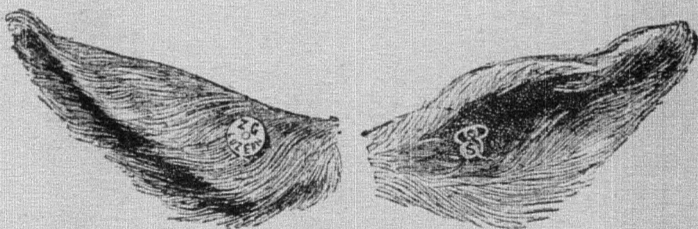
2. ábra. Érzegomb tenyészborjak jelöléséhez.

azokkal a módszerekkel, melyek már előre a legalkalmasabbnak bizonyultak, kísérletek is tétettek. Az alább ismertetendő módszer, a kísérletek után is minden tekintetben a legmegfelelőbbnek bizonyult és ennek következtében a bíráló-bizottság az első díjra találta érdemesnek. E módszer föltalálói *Knusel* egészségügyi tanácsos és *Buchr* mechanikus. *Knusel* eljárása szerint a borjak megjelölése a következőleg történik: A lyukasztófogóval (1. ábra) a megjelölendő állat fülének

3. ábra. Ólmozó fogó.

felső részén, közel a fül tövéhez átlukasztjuk. E lyukon keresztül az összesodrott és a jelelésre használandó érzegombbal (2. ábra) ellátott sodronykapcsokat úgy dugjuk át, hogy az érzegomb a fül külső felére kerüljön. A kapcsokra a fül belső felén egy kis sodronyháló és végül egy ólomzár jön, mely utóbbit egy e célra alkalmas fogóval (3. ábra) összenyomunk, mi által a jegy az állat fülén oly módra lesz megerősítve,

4. ábra. A borju füle a jelölés után.

melyet eltávolítva, utánozni nem lehet. Hogy a lyukasztó által előidézett seb könnyen begyógyuljon, az érzegomb alsó fele kókuszvajból és jodoforból álló kenőccsel van bekenve, mi a test melege következtében megolvad, folyékonyvá lesz és a sebhe folyik. A jegyzésnek tetszetős formája van és különösen az lesz, ha az érzegombot nem rozsdásodó alumíniumból lehet majd előállítani.

Württemberg gyümölcsstermelése. Württemberg, mely a gyümölcsstermelés terén Németországban legelső helyen halad, e téren legbővebb statisztikai adatokkal is rendelkezik. Felvételei oly részletek, hogy 1878 ban gyümölcsfeszám-lálást is eszközöltek. Egyes gyümölcsfaj szerint osztályozva: 1. *Almafa* összesen 3 millió találatott Württembergben: Termése változó, a mint az összehasonlítás 1878. és 1888. közt mutatja, mert míg előbbi évben 2900 dupla magu alma termett, addig az 1888 ban 2 milliót halad tul, egy fa hozadéka szerint felosztva 1887-ben 0.95 kg. ellenében 1888-ra 65 kg. esett pénzeredményben pedig a megfelelő két év ugy viszonylik, mint 13 fillér 2. *Körtefa* összesen 1 1/2 millió van, termése 1888–1889-ben 7500–1.994.000 duplamázsa közt egyes fa pénzhozadéka szerint 7 fillér és 2 márká 41 fillér közt váltakozik. 3. *Szilvafa* 1890-ben 1 1/2 millió darab volt. Egy fa hozadéka 1/2 és 8 kg. pénzértékben pedig 9 és 28 fillér közt ingadoz. 4. *Cseresznyefa* 300.000 számittatik; hozadéka természetben 16–10.6 kg. pénzértékben 45 fillér és 2 márká közt arányt mutat fel. Tíz évi termésatlaga szerint, a természetben 6.727.610 darabból álló gyümölcsfa 686.060 métermázsa gyümölcsöt hozott 6.432.637 márká értékben.

Elektromos kocsik közönséges utakon való kocsikázásra. Két olasznak majdnem egy és ugyanazon időben, különböző irányban sikerült e kérdést megoldani. Az első feltaláló háromkerekű kocsiját akkumulátorok hajtják, tiszta súlya 2 1/4 mázsa, 6 láb hosszú, 3 láb széles és 2 személy fér el rajta. Az ébenfaszekrénykébe elhelyezett 10 darab akkumulátor-cella (sejt) 25 ampère órát szolgáltat pro 1 kg. lap után. A töltés 12 ampère hatás mellett 10 óráig elegendő. A motor 942 wattot használ el és percenkint 300 forgást végez. A második kocsi-típus számára, melyet egy primár-telep mozgat, a feltaláló egy egészen különös rendszerű primár-telepet gondolt ki, mely egyszerűsége mellett közönséges utakon való elektromos tova mozgás problémáját gyakorlatilag is megoldja. Közlebbi értesítést még nem kaptunk e telepet illetőleg, de annyi tény, hogy a holt erő minimumra redukáltatott és a kocsin 3 személy fér el.

Papírból készült patkó. Goldberg, weissen-seei lakos (Berlin mellett) papírból készít patkókat, melyek állítólag igen tartósnak bizonyultak és minthogy rugalmasak, megkönnyítik a lovak járását. Kitűnő sajátága a papíropatkónak, hogy sem a nedvesség, sem az állóammoniak nem támadja meg. Ezen patkók készítése olyképp történik, hogy pergament-papírból telt patkóformák vágatnak ki, melyek aztán alkalmas ragasztással összeragasztatnak. Az ily módon összeragasztott papírosok közepe ki lesz vágva, a szegek számára lukak furatnak és végre erős nyomás alá helyezve, szilárd testté préseltetnek.

A fonográf használata az állati hangok tanulmányozásánál. Garner tanár a washingtoni állatkertben fonográfal tett kísérletet annak kimutatására, vajjon az állati hangok érthető szótágok-e vagy sem. A tudós két, hosszabb ideig együtt lakó majmot választott el egymástól. Most a nőstény ketrecze elé fonográfot állított, melybe az állat azonnal bebeszél, mire ő a fonográfot a him ketrecze elé vitte és a hangot ismételtette. A him majom meglepetése nagy volt. A fonográf kürtjébe vallig bedugta karját, de csakhamar csalódva visszahuzta azt és észrevehető érdeklődéssel bámulta meg a készüléket. — Miután sikerült Garnernek a fonográfal a csimpansz-nyelven kifejezett «tej» hangot utánozni, elvitte a készüléket egy kapuczinus majom-ketrecze elé és ott ismételtette e hangot. — A majom azonnal felé fordult és miután Garner még 3 vagy 4-szer ismételtette e szót, a majom ugyanazt hallatta, odafutott csészéjéhez, melyből rendszeren inni szokott, a rácsozathoz hozta és a nélkül, hogy Garner tejet, vagy más iható folyadékot mutatott

volna, a majom többször hangoztatta a «tej» szót, már tudniillik majomnyelven. Ugyancsak ily módon örökitette meg Garner a fájdalom és félelem hangjait is. Ha az utóbbit 3-4-szer hangoztatta, a majmok eszeveszetten futkostak ketreczeikben. Garner ez alkalommal 8 vagy 9 hangot tanult megismerni, ezek magánhangzók, melyek a majomnyelv elemeinek tekinthetők. Megjegyezzük még, hogy a majomnyelv dialektusokban gazdag és benne leggyakrabban az «u» és «i» hang fordul elő, míg az «e» és «o» teljesen hiányzik.

Uj elbánás a selyembubóval. A selyembubókat a fonásra tudvalevőleg úgy készítik elő, hogy meleg víz hatásának teszik ki, a mitől nyelve megpuhul. Ez lehetővé teszi, hogy a fonál helyes vege megkerüljön, mire legombolyítható. A puhítás e műveletét főzésnek vagy hantásnak nevezik. Ez eljárásnak sok a hiánya, többek közt az, hogy a bubók felszínének egyes helyein a forró víz a fonalat környező enyvével érintkezik s megpuhítja, míg a bubók más részeire nincs hatással s a puhulás csekélyebb. Ez egyenetlenségek a legombolyításra nézve zavarok. Ez eljárás helyett a föltaláló társaság mást alkalmaz, melyet a bubók gyömöszölésének (massage) nevez. E szerint az előbb megnedvesített hideg bubók hideg vízzel teli edénybe tételnek s pedig zsákokba vagy hálóba összetartva. Erre a bubók gyömöszölőfával vagy hengerekkel úgy kezeltek, hogy a bubók a szenvedett lökésektől vagy nyomástól törődötteké lesznek. Ennek a következtetés, hogy a fonalak közti hézagok minden idegen anyagtól megtisztulnak, de maga a selyemnyelv, mert melegnek nem volt kivétel ellenáll, s így sem az enyv minősége, sem a bubó összetétele kárt nem szenved. A bubók természetéhez képest ez eljárás öt perc-től egész egy óráig vagy tovább tart el. A bubó így azonkívül még likacsossá is lett s bőven vett magába vizet, mért is meg kell szárítani. Ha most a bubó meleg vízbe kerül, megszívja magát vele, a mi a hantást elősegíti, az enyv egyenletesen puhul meg, a valódi fonal megtalálása már most könnyű, ugyszintén a legombolyítás is. Megjegyzendő azonban, hogy e találmánybeli eljárást t. i. a gyömöszölést főzés vagy hantás is előzhette meg, csak hogy ezt lehűtésnek kell követnie, s csak erre következhetik a gyömöszölés. A találmány szerinti eljárás ekkép hajtható végre: Miután a bubókat megfőztük, teljesen leengedjük hűlni. E hűtést legjobb vízben végezni, mire a bubók alávetethetők a gyömöszölésnek. A bubókra ható erőnek éppen csak oly nagynak kell lennie, hogy a hideg víz biztosan beférkőzzék hézagaikba. A nyomás a bábót össze is zúhatja, de száraz bubóknál jó elejét venni összezúzásoknak. Annak a próbája, vajjon elég soka tartott-e a kezelés, az; hogy a bubókon nincsenek oly foltok, melyek azt jelölik, hogy a víz nem hatolt be minden részükbe. Gyömöszölés után célszerű a bubókat a levegőn szárítani, hogy a meleg víz a rákövetkező főzésnél gyorsan behatoljon s hogy meggátoltassék az, hogy a bubók a fonóüst fenekére szálljanak.

A vaj ize és szaga, mint azt ujabban kísérletek is bebizonyították, nagy mértékben függ a tehének eledelétől. A káposztának, fodormentának, répának, lóherének az ize és szaga pl. minden kétséget kizárólag átmege a vajba. A takarmány kellő megválasztása által a vaj jó ízét emelni lehet, a minthogy alpesi illatos mezei növények a groier sajtának kellemes ízt és szagot kölcsönöznek. Másfelől pedig kerülnünk kell minden olyan növényt, melyek a vajnak kellemetlen ízt vagy szagot adhatnak. *Laad* tanár az Egyesült Államokban egy néhány érdekes kísérletnek teszi közé az eredményeit az amerikai lapokban, melyek szerint az összes takarmányok között a lenpogácsa szolgáltatja a legtöbb vajat. A lenpogácsa után a tengerliszt, korpa, zab és széna következnek a legtöbb vajat adó takarmányok sorában. A tengeri lisztnek előnyös befolyása van különösen a vaj consistenciájára. Általában a vaj minősége és mennyisége nemcsak az egyes takarmányok vegyi összetételétől, hanem azok physiologiai hatásától is függ.

Takarmányozás rőzsével. Takarmányhiánya miatti panasztól indítva, Jena és dr. Raman német gazdák rőzsével való takarmányozást kísérletek meg. Az elért eredmény a «Land- und forstwissenschaftliches Vereinsblatt» legújabb 19-ik számában megjelent közlemény szerint azt mutatja, hogy rőzse a szalmát sőt zabszalmát pótolni nemcsak alkalmas, hanem az ilykép takarmányozott tehén 45 fontot nyert elősúlyban, szemben a más uton elemezett tehennel. Egy mázsa ily takarmánynak előállítására 1 márkába kerül.

Sodrony üveg. Az üvegyipar terén kétségen kívül az ujkor legfontosabb találmánya a sodrony-üveg; azaz egy oly üveg, a mely még folyós vagy alakítható állapotban fém- vagy sodrony-betéttel lett ellátva. Ezen sodrony-üveg sajátossága a legnagyobb mértékben meglepők. Míg egy közönséges üveglap a nyílt tűznek kitéve néhány perc alatt összeomlik, addig a sodrony-üveg a legszélsegségsébb hőmérsékletváltozást, sőt a nyílt tüzet is kiállja, a nélkül, hogy összetörné. Sőt kiállja, ha nagyon felhevített állapotban hideg vízzel leöntjük. Az ezáltal benne keletkezett szakadások és hasadások dacára nagy tartósságából mitsem veszít, mert az üveg a sodrony-betéttel megtartja benső összeköttetését. Ezen előnyös sajátosságok és nevezetesen a hirtelen törés elleni teljes biztonság a sodrony-üveget sok technikai célra igen értékesé teszik. Minthogy állóedényeket is készíthetünk sodrony-betéttel, azért ezen üveg a vegyi iparra nagy fontossággal bír és igen óhajtható dolog, hogy ebben az irányban minél előbb tétessék kísérletek. A sodrony-üveg építészeti célokra, nevezetesen tető- és padlóüvegre használható, mivel sokkal nagyobb az ellenállása, mint a tábla- és nyersüvege és kisebb vastagságban is, folytonos igénybevétel-nél, csak a sodronyháló elszakadása után törhető szét. Ennélfogva használható a sodrony-üveg felső világítóablakokra a sodronyvédőrács mellőzésével, mialta egyrészt megtakarítást eszközölünk, másrészt meg a különböző bajokon, melyeket a rács megerősítése, tisztántartása és megrozsdásodása okoz, segítünk. A sodrony-üveg bizonyos fokig védelmet biztosít betörések ellen, mert sem gyémánttal el nem metszhető, sem más közönséges eszközökkel nagy zaj nélkül be nem zúgható. A sodrony-üveg bizonyos mértékben az úgynevezett «kemény üveg» kiegészítője, mely kis vastagság mellett is nagyon tartós, miert is számos gazgyarban és vasutnál lámpákhoz és jelző-táblák gyanánt használják. A sodrony-üveg, mely csak 8-10, 15, 20, 25 mm. vastagságban készíthetik, célszerűen használható oly tárgyak üvegezésére, melyeknél nagy és igen erős táblák kívántatnak meg.

A „Köztelek“ tudósításai.

Zala-Csány, augusztus hó. (*Malatinszky Ferencz* tudósítása.) *(Termés. — Gabonáruk. — Peronoszpóra a burgonyán és szőlőben. — Antrax a lovak között. — Jégbiztosítás.)* Két hónap óta, éppen a betakarítás idején szenvedjük a tul nedves időjárás hátrányait. Juniában 17, júliusban 14 esős nap volt. A vegetáció buján fejlődött, de az eredmény mégis rossz. A kulturnövények minden gondolható állati és növényi elemei fel-leptek, úgy hogy az abnormis időjárás 1892-i esztendő a június hó végen uralkodó köd hozzájárulásával rossz év lett, főleg a gabonatermést illetőleg. Igen hátráltatta a sok eső az összes gazdasági munkákat is. Összetorlódt, rosszul ment minden és még eddig soha nem tapasztalt bajok és kellemetlenségek voltak, főleg az *arató munkásokkal.* Az aratás keservesen véget ért, hanem még sok kepe kint ázik, cséplés is folytonos megszakítással gyengén megy. Szalmára a termés jó, de a szem kéve is silány minőségű. Holdankint termelt 16-20 kereszt, egy kereszt ad 20-30 kilogramm magot. A mütragyazott részek se jobb fizetők. *Takarmány* sok termelt, de az árvíz és eső nagyon megrontotta, a mesterséges takarmányok jobban sikerültek, mint a széna. Több helyütt tettek kísérleteket az *ensilage*-val, úgy

zombolyai kazal, mint préssel is. A durra ki se kelt. A *kapás növények* jól fejlődtek, csak a *burgonya* levele és szára fonnyadt el egészen, a *peronoszpóra* folytán is rothad. A *szőlő* dacára, hogy virágzásnál rugott, főleg a fiatalabb vágók szépen állnak. A *peronoszpóra* ellen fecskendeztek, nagyon változó eredményeivel a használt anyag és a fecskendezés ideje szerint, helyenkint, főleg a későbbi azurinfecskendezések semmit se használtak. *Gabonakereskedelem* teljesen szünetel, alig hallani valami eladásról, az árak nagyon visszamentek. Buzát 7 frt 50, rozsot 6 frt 40 krért vesznek q-ként. — Állomásra árpa még egészen üzletelen, nincs is a szokott szép minőség. A *szarvasmarha-árak* jók, sőt urasági ökör felette drága, annál olcsóbb a juh. A gypaju olcsón ment el, az átvételnél igen sok kellemetlenséggel, a *mustra-birkát* nem is kerdezik, ezek folytán sok gazdaság leszállította, vagy teljesen feloszlatta a juhtartást a szarvasmarhanevelés előnyére. Lovak között egy nagy, jó hirtű vidékbeli ménesben az *antrax* lépett fel nagyon kemény és pusztító alakban. *Gyümölcs-termes,* a balatonparti hegyoldalakat leszámítva, semmi se lesz. Gazdasági egyetünk közgyűlésén érdekes felszólalás történt a *jégbiztosítás üzletéről* a gazdák jogos érdekei megvédése céljából, főleg a kárbecsléseket illetőleg és ha ez irányban sikerül, a társaság, illetve a szövetségkel méltányos megállapodásra jutni, a jövő évben sok kellemetlenségnek eleje vétetik.

Világos. (Arad m.) A múlt héten többször akadályozta az eső a cséplési munkálatok folytatását, de miután a behordással már készen vannak — kevés kivétellel — mindenütt, kár nem esett a gabnáknak. A termés mindenféle terményből nagyon különböző eredményeket tüntet fel, így pl. a buza katasztrális holdankinti hozama néhol csak 4-6 hektoliter, míg ellenben van vidék, a hol 10-12 hektoliter is csépeltek egy holdról; a rozs is 4 és 10 hektoliter között váltakozott. Az árpa 5 től 12-14 hektoliterig holdankint minden mennyiségben termelt s a zab, mely kat. holdankint 15-30 keresztet adott, szemtermés tekintetében ennek megfelelőleg néhol csak 3-4, míg másutt 5-6 s helyenkint ismét 8-9 hektoliter eredményt mutat. De a minősége is ép oly változó a terményeknek, úgy hogy el lehet mondani, hogy az idén a legrosszabb termés a legjobbal együtt előfordul vidékünkön minden terményből.

Tornallya. Az aratás ugyszólván már teljesen véget ért. a hordást is többnyire befejezték s most általánosan a csépléssel foglalkoznak, sőt kis gazdák több helyen már el is nyomtattak. A cséplési eredmények az egyes gabnanemekből a következő átlagokat mutatják: a buza holdankint 5-6 métermázsát termelt, itt-ott kivételesen 8-10 métermázsára is fel ment, de ez csak ritkábban fordult elő; a rozs átlagosan nem termelt többet 4-5 métermázsánál. A buza és rozs minősége nem mindenütt felel meg a kívánalmaknak, néhol előfordul igen jó minőségű, szép súlyos buza, de több helyen mintha a bosszas szárazság következtében a szemek vékonyak és könnyűek volnának; a rozs általában súlyosabbnak tetszik. — A tavaszrak jobban fizettek; az árpából többnyire 8-10 métermázsára esik egy kat. holdra, míg a zab, kevés kivétellel, igen jól sikerült. — A kukorica eső hiánya miatt sok helyütt gyengén áll; takarmányrépának, valamint dohányynak még használt a múlt heti esőzés. A burgonyára azonban még eső kellene, valamint a sarju szénára is.

Rác-Mecske. (Baranya m.) A múlt héten beállott eső, a nagy szárazság után, igen jótékonyan hatott, különösen a kukoriczara, burgonyára, répára, melyek fejlődésükben igen visszamaradtak s főként a kukorica jó termése nagyon kétségessé vált a korábbi kedvezőtlen időjárás miatt, most ez is felvette magát; a réteken is felújultak a sarjuk s így még lehet remény nemi szénaterméshez. A zab és bükköny aratásának bevezését ugyan valamint a cséplési munkákat hátráltatta az esőzés, de most már a zabot is mindenütt learatták. Ez szalmára nézve meglehetősen jól fize-

tett, mert az eredeti arányban kifejeztek vékony s hozama. Az őszie gazdákat, várakozás. **Baá** ménye se talán még átlagos tehető, mel számítani kévével) 40-50 l várható e mában 20 szorultak sem fog tetében a talan lesz a férgek, tős. A he der nem félek jók.

Heve félek, buz előjön a buzával e gyenge b buzából g nyiség tel minősége zab közép az őszieki sában so ban jött e javultak. A A hüvelye

Halle (*Hirsch A* kilátása. — megszorítás. A német 25-31 k egyesületek pontos stat ról. Az ez zép termés ország, Sz tések a le állni szok nyáron ur középben al próbacsépl minőség te gitők; ugy nem mind szenvedett csak Pose helyesen. 100-zal te várható:

Őszi
Árpa
Rozs
Zab
Csilla
Burg
Repe
Kom

A múlt hó kis-wanzle mintegy 100 termését t. A kártszen lebeni répe formán csz mag mara magdeburg tálya legut tárgyat ké melyek a n

volna, a majom többször hangoztatta a «tej» szót, már tudniillik majomnyelven. Ugyancsak ily módon öröközte meg Garner a fájdalom és félelem hangjait is. Ha az utóbbit 3-4-szer hangoztatta, a majmok eszeveszetten futkostak ketreczeikben. Garner ez alkalommal 8 vagy 9 hangot tanult megismerni, ezek magánhangzók, melyek a majomnyelv elemeinek tekinthetők. Megjegyezzük még, hogy a majomnyelv dialektusokban gazdag és benne leggyakrabban az «u» és «i» hang fordul elő, míg az «e» és «o» teljesen hiányzik.

Uj elbánás a selyemgubóval. A selyemgubókat a fonásra tudvalegőleg úgy készítik elő, hogy meleg víz hatásának teszik ki, a mitől nyelve megpuhul. Ez lehetővé teszi, hogy a fonál helyes vége megkerüljön, mire legombolyítható. A puhítás e műveletét főzesnek vagy hantásnak nevezik. Ez eljárásnak sok a hiánya, többek közt az, hogy a gubók felszínének egyes helyein a forró víz a fonalat környező ennyvel érintkezik s megpuhítja, míg a gubók más részeire nincs hatással s a puhulás csekélyebb. Ez egyenetlenségek a legombolyításra nézve zavarok. Ez eljárás helyett a föltaláló társaság mást alkalmaz, melyet a gubók gyömöszölésének (massage) nevez. E szerint az előbb megnedvesített hideg gubók hideg vízzel teli edénybe tetetnek s pedig zsákokba vagy hálóba összetartva. Erre a gubók gyömöszölőfával vagy hengerekkel úgy kezelteknék, hogy a gubók a szenvedett lökésektől vagy nyomástól törődötteké lesznek. Ennek a következtése, hogy a fonalak közti hézagok minden idegen anyagtól megtisztulnak, de maga a selyemeny, mert melegnek nem volt kiteve ellenáll, s így sem az enny minősége, sem a gubó összetétele kárt nem szenved. A gubók természetéhez képest ez eljárás öt percztől egész egy óráig vagy tovább tart el. A gubó így azonkívül meg likacsosabb is lett s bőven vett magába vizet, mért is meg kell szárítani. Ha most a gubó meleg vízbe kerül, megszívja magát vele, a mi a hantást elősegíti, az enny egyenetlenül puhul meg, a valódi fonal megtalálása már most könnyű, ugyszinten a legombolyítás is. Megjegyzendő azonban, hogy e találmánybeli eljárást t. i. a gyömöszölést főzés vagy hantás is előzhetette meg, csak hogy ezt leűtésnek kell követnie, s csak erre következhetik a gyömöszölés. A találmány szerinti eljárás ekkép hajtható vegre: Miután a gubókat megfőztük, teljesen leengedjük hűlni. E hűtést legjobb vízben végezni, mire a gubók alávetethetők a gyömöszölésnek. A gubókra ható erőnek épen csak oly nagyra kell lennie, hogy a hideg víz biztosan beférkőzzen hézagaikba. A nyomás a bábót össze is zuzhatja, de száraz gubóknál jó elejét venni összezuzásuknak. Annak a próbája, vajjon elég soka tartott-e a kezelés, az; hogy a gubókban nincsenek oly foltok, melyek azt jelölik, hogy a víz nem hatolt be minden részükbe. Gyömöszölés után czélszerű a gubókat a levegőn szárítani, hogy a meleg víz a rákövetkező főzésnél gyorsan behatoljon s hogy meggátoltassék az, hogy a gubók a fonóüst fenekére szálljanak.

A vaj ize és szaga, mint azt ujabban kísérletileg is bebizonyítottak, nagy mértékben függ a tehének eledelétől. A káposztának, fodormentának, répának, lóherének az ize és szaga pl. minden kétséget kizárólag átmegegy a vajba. A takarmány kellő megválasztása által a vaj jó ízét emelni lehet, a minthogy alpesi illatos mezei növények a groier sajtnak kellemes ízt és szagot kölcsönöznek. Másfelől pedig kerülnünk kell minden olyan növényt, melyek a vajnak kellemetlen ízt vagy szagot adhatnak. *Laad* tanár az Egyesült Államokban egy néhány érdekes kísérletnek teszi közé az eredményeit az amerikai lapokban, melyek szerint az összes takarmányok között a lenpogácsa szolgáltatja a legtöbb vajat. A lenpogácsa után a tengerliszt, korpa, zab és széna következnek a legtöbb vajat adó takarmányok sorában. A tengeri lisztnek előnyös befolyása van különösen a vaj consistentiájára. Általában a vaj minősége és mennyisége nemcsak az egyes takarmányok vegyi összetételétől, hanem azok physiologiai hatásától is függ.

Takarmányozás rózsével. Takarmányhiánya miatti panasztól indítva, Jena és dr. Raman német gazdák rózsével való takarmányozást kísértek meg. Az elért eredmény a «Land- und forstwissenschaftliches Vereinsblatt» legújabb 19-ik számában megjelent közlemény szerint azt mutatja, hogy rózsé a szalmát sőt zabszalmát pótolni nemcsak alkalmas, hanem az ilykép takarmányozott tehén 45 fontot nyert elősúlyban, szemben a más uton elelmezett tehennel. Egy mázsa ily takarmánynak előállítására 1 márkába kerül.

Sodrony üveg. Az üvegipar terén kétségen kívül az ujkor legfontosabb találmánya a sodrony-üveg; azaz egy oly üveg, a mely még folyós vagy alakítható állapotban fém- vagy sodronybetéttel lett ellátva. Ezen sodrony-üveg sajátságai a legnagyobb mértékben meglepők. Míg egy közönséges üveglap a nyílt tűznek kitéve néhány perc alatt összeomlik, addig a sodrony-üveg a legszükségesebb hőmérsékletváltozást, sőt a nyílt tüzet is kiállja, a nélkül, hogy összetörnék. Sőt kiállja, ha nagyon felhevített állapotban hideg vízzel leöntjük. Az ezáltal benne keletkezett szakadások és hasadások dacára nagy tartósságából mitsem veszít, mert az üveg a sodronybetéttel megtartja benső összeköttetését. Ezen előnyös sajátságok es nevezetesen a hirtelen törés elleni teljes biztonság a sodrony-üveget sok technikai czélra igen értékesé teszik. Minthogy állóedényeket is készíthetünk sodronybetéttel, azért ezen üveg a vegyi iparra nagy fontossággal bír es igen óhajtható dolog, hogy ebben az irányban minél előbb tétessenek kísérletek. A sodrony-üveg építészeti czélokra, nevezetesen tető- és padlóüvegre használható, mivel sokkal nagyobb az ellenállása, mint a tábla- és nyersüvegé es kisebb vastagságban is, folytonos igénybevétel-nél, csak a sodronyhaló elszakadása után törhető szét. Ennélfogva használható a sodrony-üveg felső világítóablakokra a sodronyvedracs mellőzésekével, mialtal egyrészt megtakarítást eszközölünk, másrészt meg a különböző bajokon, melyeket a rács megerősítése, tisztántartása es megrozsdásodása okoz, segítünk. A sodrony-üveg bizonyos fokig védelmet biztosít betörések ellen, mert sem gyémánttal el nem metszhető, sem más közönséges eszközökkel nagy zaj nélkül be nem zuzható. A sodrony-üveg bizonyos mértékben az ugynevezett «kemény üveg» kiegészítője, mely kis vastagság mellett is nagyon tartós, miert is számos gázgyárban es vasutnál lámpákhoz es jelző-táblák gyanánt használják. A sodrony-üveg, mely csak 8-10, 15, 20, 25 mm. vastagságban készíthetik, czélszerűen használható oly tárgyak üvegezésére, melyeknél nagy es igen erős táblák kívántatnak meg.

A „Köztelek“ tudósításai.

Zala-Csány, augusztus hó. (*Malatinszky Ferencz* tudósítása.) (*Termés. — Gabonáinak. — Peronospora a burgonyán és szőlőben. — Antrax a lovak között. — Jégbiztosítás.*) Két hónap óta, éppen a betakarítás idején szenvedjük a tul nedves időjárás hátrányait. Juniusban 17, juliusban 14 esős nap volt. A vegetáció buján fejlődött, de az eredmény mégis rossz. A kulturnövények minden gondolható állati es növényi elemei fel-leptek, úgy hogy az abnormis időjárásu 1892-esztendő a junius hó végén uralkodó köd hozzájárulásával rossz év lett, főleg a gabonatermést illetőleg. Igen hátráltatta a sok eső az összes gazdasági munkákat is, összetorlódott, rosszul ment minden es még eddig soha nem tapasztalt bajok es kellemetlenségek voltak, főleg az *arató munkásokkal*. Az aratás keservesen véget ért, hanem még sok kepe kint azik, cséplés is folytonos megszakítással gyengén megy. Szalmára a termés jó, de a szem keve is silány minőségű. Holdankint termelt 16-20 kereszt, egy kereszt ad 20-30 kilogramm magot. A mütragyázott részek se jobb fizetők. *Takarmány* sok termelt, de az árviz es eső nagyon megrontotta, a mesterséges takarmányok jobban sikerültek, mint a széna. Több helyütt tettek kísérleteket az *ensilage*-val, úgy

zsombolyai kazal, mint pressel is. A durra ki se kelt. A *kapás növények* jól fejlődtek, csak a *burgonya* levele es szára fonynyadt el egészen, a *peronospora* folytán is rothad. A *szőlő* dacára, hogy virágzásnál rugott, főleg a fiatalabb vágók szépen állnak. A *peronospora* ellen fecskendeztek, nagyon változó eredménnyel a használt anyag es a fecskendezés ideje szerint, helyenkint, főleg a későbbi azurinfecskendezések semmit se használtak. *Gabonakereskedelem* teljesen szünetel, alig hallani valami eladásról, az árak nagyon visszamentek. Buzát 7 frt 50, rozst 6 frt 40 krért vesznek q-ként. — Állomásra árpa még egészen üzlettelen, nincs is a szokott szép minőség. A *szarvasmarha-árak* jók, sőt urasági ökor felette drága, annál olcsóbb a juh. A gyapju olcsó ment el, az átvételnél igen sok kellemetlenséggel, a *mustra-birkát* nem is kérdezik, ezek folytán sok gazdaság leszállította, vagy teljesen felosztatta a juhtartást a szarvasmarhanevelés előnyére. Lovak között egy nagy, jó hírnevű vidékbeli ménesben az *antrax* lépett fel nagyon kemény es pusztító alakban. *Gyümölcs-termés*, a balatonparti hegyoldalakat leszámítva, semmi se lesz. Gazdasági egyeletünk közgyűlésén érdekes felszólalás történt a *jégbiztosítás üzletnél* a gazdák jogos érdekei megvédése czéljából, főleg a kárbecsléseket illetőleg es haez irányban sikerül, a társaság, illetve a szövetségkel méltányos megállapodásra jutni, a jövő évben sok kellemetlenségnek eleje vetetik.

Világos. (Arad m.) A mult héten többször akadályozta az eső a cséplési munkálatok folytatását de miután a behordással már készen vannak — kevés kivétellel — mindenütt, kár nem esett a gabnában. A termés mindenféle terményből nagyon különböző eredményeket tüntet fel, így pl. a buza katasztrális holdankinti hozama néhol csak 4-6 hektoliter, míg ellenben van vidék, a hol 10-12 hektolitert is csépeltek egy holdról; a rozs is 4 es 10 hektoliter között váltakozott. Az árpa 5 től 12-14 hektoliterig holdankint minden mennyiségben termelt s a zab, mely kat. holdankint 15-30 keresztet adott, szemtermés tekintetében ennek megfelelőleg néhol csak 3-4, míg másutt 5-6 s helyenkint ismét 8-9 hektoliter eredményt mutat. De a minősége is ép oly változó a terményeknek, úgy hogy el lehet mondani, hogy az idén a legrosszabb termés a legjobbal együtt előfordul vidékünkön minden terményből.

Tornallya. Az aratás ugyszólván már teljesen véget ért, a hordást is többnyire befejezték s most általánosan a csépléssel foglalkoznak, sőt kis gazdák több helyen már el is nyomtattak. A cséplési eredmények az egyes gabnanemekből a következő átlagokat mutatják: a buza holdankint 5-6 métermázsát termelt, itt-ott kivételesen 8-10 métermázsára is fel ment, de ez csak ritkábban fordult elő; a rozs általában nem termelt többet 4-5 métermázsánál. A buza es rozs minősége nem mindenütt felel meg a kívánalmaknak, néhol előfordul igen jó minőségű, szép sulyos buza, de több helyen mintha a hosszas szárazság következtében a szemek vékonyak es könnyűek volnának; a rozs általában sulyosabbnak tetszik. — A tavasziak jobban fizettek; az árpából többnyire 8-10 métermázsára esik egy kat. holdra, míg a zab, kevés kivétellel, igen jól sikerült. — A kukoriceza eső hiánya miatt sok helyütt gyengén áll; takarmányrépának, valamint dohánynak még használt a mult heti esőzés. A burgonyára azonban még eső kellene, valamint a sarju szénára is.

Rác-Mecske. (Baranya m.) A mult héten beállott eső, a nagy szárazság után, igen jótékonyan hatott, különösen a kukoriczára, burgonyára, répára, melyek fejlődésükben igen visszamaradtak s főként a kukoriceza jó termése nagyon ketségessé vált a korábbi kedvezőtlen időjárás miatt, most ez is felvette magát; a réteken is felujultak a sarjuk s így még lehet remény némi szénaterméshez. A zab es búkköny aratásának bevezését ugyan valamint a cséplési munkákat hátráltatta az esőzés, de most már a zabot is mindenütt learatták. Ez szalmára nézve meglehetősen jól fize-

tett, mert kat. az eredmény, arányban áll kifejeztek; a vékony s itt-ott hozama legfőképpen az ősziek es gazdákat, ugy várákozason j

Baán. (T) ménye sem volt talán még ros átlagos termés hető, melyből számítani; a (kévével) s m 40-50 liter s várható egy h mában 20-2 szorultak s a sem fog tökéletében a jó talan lesz. A a fergek, s né tős. A herések der nem elég felék jók.

Heves. A felék, buzából előjön a rossz buzával egy h gyenge buza buzából gyengénység tekintet minősége által zab közép ere az őszieknél A ságban sokat ban jött egy-egy javultak. A do A hüvelyesek

Halle a (*Hirsch Alfréd* hildatása. — *megszorítása.* — A német földn 25-31 között egyesületek s pontos statisztikáról. Az ez év zép termésre ország, Szász tések a legked áltni szokott nyáron uralko közepén aluli próbacseplés minőség tekintők; ugyane nem minden szenedett a csak Posen helyesen. E 100-zal tévén várható:

Őszi buza
Árpa —
Rozs —
Zab —
Csillagfü
Burgonya
Repce —
Komló —

A mult hó 10 kis-wanzleben mintegy 1 1/2 termését tette A kártszenved lebeni répamag formán csak a mag maradt magdeburgi galya legutóbb tárgyát képez melyek a növe

osztrák állomások közötti forgalomban való szállítására közvetlen díjtételeket tartalmazó új díj-szabás III. rész I. füzet lett kiadva.

Az államvasutak kezelése alatt álló szombathelyi-pinkafői h. é. vasuton f. é. augusztus hó 1-ével új áru díj-szabás lép életbe, mely darab-árakra nézve jelentéktelen díjfelemeléseket, gyors-és kocsi rakományi teherárakra pedig díjleszállításokat tartalmaz. Egyidejűleg az eddig érvényben volt díj-szabás és pótlékai érvényen kívül helyezettnek. A díjfelemelések csak szeptember 15-től lépnek hatályba.

A m. kir. államvasutak állomásairól a f. é. augusztus 14-től november hó 12-ig *Philippopolban tartandó országos ipar- és mezőgazdasági kiállításra* rendelt, de összegyűjtés és továbbítás végett a kereskedelmi muzeumhoz Budapestre küldendő *kiállítási tárgyak* a m. kir. államvasutak vonalain úgy a Budapestre való szállításhoz, mint el nem adatás esetében az innen való visszazállításnál 50%-nyi díjmérsékletben részesülnek.

Az ezen kedvezmény igénybevételénél követhető eljárás és a szállítás módzatai iránt a «Vas. és közl. közlöny»-ben közzétett hirdetés, valamint az államvasutak igazgatósága és állomásai adnak bővebb felvilágosítást.

Vegyések.

Mai számunk tartalma:

A lótenyésztés emelése érdekében. <i>Vidovich József.</i>	1295
A száritott szeszmosók értéke. <i>Dr. Békésy.</i>	1296
Legjobb módszer a tenyészborjak megjelölésére.	1297
Württemberg gyümölcstermelése	1297
Elektromos kocsi közönséges utakon való kocsikázása	1297
Papírból készült patkó	1297
A fonográf használata az állati hangok tanulmányozásánál	1297
Új elbánsa a selyemből	1298
A vaj íze és szaga	1298
Takarányozás rózsával	1298
Sodrony-ív	1298
Tudósítások	1298
Zala-Esény (<i>Malatinszky Ferencz</i>). — Világos. Tornallya. — Rác-Mecske. — Baán. — Heves. Halle a/S. (<i>Hirsch Alfréd</i>). — Az aratás. — Bulgária termése. — Amerika termése. — A szőlők állása Franciaországban.	

Vegyések 1300

Gyász hírek. — Kivonat a hivatalos lapból. — Ekeverseny. — A nemzetközi marhavásár. — Bécsi szarvasmarha behozatalának megtiltása. — Löverseny Zomborban. — Vámeljárás az olasz borok behozatalánál. — Juhvész. — Szőlőszeti és borászati vándortanítók új beosztása Erdélyben. — A lizai katolikus kongresszus programja a földmívelés érdekében. — Gyümölcs- és bortermelés az okkupált tartományokban. — Olasz borok átlagos ára a termelési helyen. — Mekergetett filloxera-biztos. — Az angol kormány bukása. — Mezei munkásközvetítő intézet Németországban. — A mezei munkások sztrájkja Szlavóniában. — Német juhbevitel Franciaországba. — Kilátás lókvittele Északamerikából. — Agrár adó törvényhozás Poroszországban. — Oroszország intézkedése a szesztermelés érdekében. — Az amerikai szőlőfajokkal való védekezés Horvát Szlavónországban. — Lókvitel Magyarországra. — Ausztriából. Mezei munkáshíány Északamerikában. — Állatszámítás Németországban. — Ki lesz az angol földmívelési miniszter? — A mezőgazdaság mint tanterv a francia középiskolában. — Franciaország külkereskedelme a folyó év első felében. — Amerikai szőlővírványok eladása. — Elégett termés. — Mennyit költ London vásárcsarnok és hizómarhavásárra. — Egy óriási gyümölcsös. — Apró hírek.

Gazdasági szakoktatás és kísérletezés. (Rovatvezető: *Cserháti Sándor.*) 1305

A magnemesítés és a gazdasági tanintézetek. *Cserháti Sándor.* — Egynehány szó mezőgazd. szakoktatásunk ügyében. *H. A. f.* — Földmivesséskolánk ügyében. *Grasselli Miklós.*

Kivonat a hivatalos lapból. *Athelyezések és kinevezések.* Dezso Miklós és Katócz Simon szőlőszeti és borászati vándortanítók Pécsről, illetőleg Pozsonyból a nagyenyedi vincerkereskedelmi helyettesítésként, a pécsi kerületbe pedig a vándortanítói teendőik teljesítésére ifj. Gábor József nevezett ki. — Dus Jenő Bihar megye cséfalai, Fisch Ignác ugyanezen megye székelyhídi, Dobruczky Ede ugyanezen megye bécsi járására állandó gazdasági tudósítói tiszttel bízták meg. — *Adókedvezmény.* Görgey Béla kohányi (Sáros megye) lakos mezőgazdasági szeszgyára részére az 1890. XIII. t. cikkben biztosított kedvezményeket nyerte. — *Alapszabály helybenhagyása.* A velődéki földmívelők «Gazdasági egyesület»-ének alapszabályai helybenhagyattak. — *Állatjárvány fellépése.* A szaloniki konzul jelentése szerint a tikvessi kerület (Kaza) területén a juhimmól és a keleti marhavész fölépett. — *Filloxera-zár.* Komárom megye Naszály és Tolna

község szőlői a filloxera jelenlétének megállapítása folytán zár alá helyezettek. — *Pályázat.* A debreczeni m. kir. földmives-iskolánál «Pally» nevű birtokon f. é. szeptember hó 1-én betöltendő néptanítói állásra. Folyamodások f. augusztus hó 20-ig a földmívelési miniszteriumhoz. — A kolozsvári és besztercebányai és lipótvári erdőgazgatóságnál több fő- és erdőbíró állásra. Lejár f. é. szeptember hó 10., 18., illetőleg 20. napján. Maramaros megye Szaladobos község határában fekvő tölgy-erdőnek mintegy 4030 darab álló fatörzse. Zárt ajánlatok f. é. szeptember hó 1-ső napjának d. e. 10 órájáig a bastyaházi m. kir. erdőhivatalhoz. — *Állatjárványok.* Ragadós tüdőbő 82 k. 152 u. t. 2 k. 2 u. Száj- és körömfájás 16 k. 134 u. Lépfene 193 k. 236 u. Vesztség 113 k. 118 u. Takonykór és bőrféreg 138 k. 161 u. Himlő 16 k. 46 u. Tenyészbenáság és hólyagos kiütés 4 k. 31 u. Rüh 54 k. 223 u. Sériésorbáncz 296 k. 3062 u.

Ekeverseny. Közvetlen Kolozsvár mellett a kolozsmonostori gazdasági tanintézet gazdaságában f. é. aug. 31-én, az *erdélyi gazdasági egyesület* ekeversenyt rendez. Versenyre bocsátatnak ott egyes ekék (: közönséges és váltó — hegyi ekék — kettős és hármas ekék valamint turó (: altalaj-) ekék. Versenyre nem bocsátatnak ugyan, de bemutatathatók ugyanott egyéb talajművelő és gazdasági eszközök és gépek is. Úgy a verseny rendezése mint a bírálat a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet tanári karának közreműködésével — s épen azért nagy szakszerűséggel és pontossággal történik, miért is a legnagyobb bizalommal nézhetnek a gyárosok ezen verseny elé; kiknél különös érdeklődést kell hogy keltsen ezen verseny kivált azért, mert az erdélyi részeken a jó vasesék még nem igen vannak elterjedve és így az ezen versenyen legjobbaknak ítélt ekék nagy kelendőségnek néznek előre. Jutalmul oklevelek és érmek fognak adni. Bejelentési ívek és bővebb tájékozás nyerhető az erdélyi gazdasági egyesület titkári hivatalánál Kolozsvárt.

A nemzetközi marhavásár ügyében leiratot intézett a belügyminiszter a főváros közönségéhez, örömeinek adva kifejezést az iránt, hogy e fontos intézmény a fő- és szekvárosban létesülni fog. Tudatja, hogy ez ügyben ő, valamint a kereskedelemügyi és pénzügyminiszter is készségesen támogatják a törvényhatóságot s felhívja egyszerűsmind a főváros közönséget, hogy mielőbb építtesse fel a 4000 darab szarvasmarha befogadására szolgáló újabb istállót. A földmívelésügyi miniszter hozzájárult ahhoz, hogy a fővárosban felállítandó nemzetközi állatvásárra az állatokat, ha vasuton vagy hajón érkeztek, 12 órai, ha pedig labon érkeztek, csak 24 órai istállózás után bocsássák az állatvásárra. Mialatt azonban most a marhavásáron csak 1600 darab marha számára van istálló, szintén felszólította a fővárost, hogy legalább 4000 darab marha számára elegendes istállót építtessen.

Bécsi szarvasmarha behozatalának megtiltása. Nehogy a bécs-szt-marxi állatvásárra szállított szarvasmarhák Magyarországra való behozatala által, több Lajtan-tuli országban kisebb-nagyobb mértékben meg mindig járványosan uralkodó ragadós száj- és körömfájás Magyarországra területére újból behurcoltassék: a földmívelési miniszter a szarvasmarhákra a bécs-szt-marxi vásárról Magyarországra való behozatalát további intézkedésig megtiltotta.

Löverseny Zomborban. A Bács-Bodrog megye gazdasági egyesülete f. é. szeptember hó 11-én löversenyt rendez Zomborban. Telvérek a futamokból kizáratnak. Az ügét versenyen csakis azon fogatok számíthatnak díjra, melyek legalább 48 perc alatt érkeznek be. Díjak a 6 versenyre 20—500 frankig terjedő összegben vannak szabva.

Vámeljárások az olasz borok behozatalánál. A kereskedelmi miniszter az 1891. évi december hó 6-án kötött, kereskedelmi és hajózási szerződés B. tarifájához tartozó III. zárjegyzékony 5-ik pontjában létrejött megállapodás végrehajtása tárgyában az alábbi rendeletet bocsátotta ki: Lombardiai, velencei, közép-olaszországi, nápolyi és szicíliai borok, továbbá közönséges piemonti borok, a mennyiben hordóban fordulnak elő, akár száraz uton, akár tengeren hozatnak be az osztrák-magyar vámterületre, az alábbi módokatok mellett 100 kilogrammonként 3 frt 20 kr vámdíjtétellel együtt kezelendők. 1. Minden egyes küldeményt származási

bizonyítványnak kell kísérnie, mely vagy azon cs. és kir. osztrák-magyar konzulátusi hivatal által, a melynek kerületében a bortermelés helye fekszik, vagy pedig a termelési helyi községi előjárósága által állítandók ki. A származási bizonyítványnak tartalmaznia kell: a termelési helyet, valamint azt, hogy e hely a fentemlített bortermelő területek melyikehez tartozik; továbbá a bornak színe szerinti közelebbi megjelölését; a hordók darabszámát, azok mindegyikének jegyét és számát, végre a küldemény összteljsúlyát. 2. Az olasz királyság fentemlített bortermelő területeiről származó boroknak alkoholos erjedés által friss szőlőből kell előállítva lenniük; az ily borok aztán szakszerűleg kezelve és derítve lehetnek. Másféle borok, továbbá must, más anyagokkal kevert borok (pl. úrmös) besűritett must, befőzött borok és mindazok a borok, melyek nem hordókban, hanem másnemű csomagolásokban hozatnak be, a 3 frt 20 kr vámdíjtétellel való kezelés alól ki vannak zárva. I. Az alkoholtartalomnak 12° Réaumur hőfok mellett legfeljebb 15 térfogatszázalékot szabad kitennie; a közönséges piemonti boroknál azonban az alkoholtartalomnak 12 térfogatszázalékot meghaladnia nem szabad. II. Az ezen borok összkivonatának: A. az oly nem édeses izű fehér boroknál: a) a melyek alkoholtartalma 9 térfogatszázalékig terjed: literenként 16 grammal, b) a melyek alkoholtartalma 9—11 térfogatszázalék között van: literenként 19 grammal, c) a melyek alkoholtartalma 11—15 térfogatszázalék között van: literenként 21 grammal; B. az oly nem édes izű vörös boroknál: a) a melyek alkoholtartalma 11 térfogatszázalékig terjed: literenként 21 grammal, b) a melyek alkoholtartalma 11—15 térfogatszázalék között van: literenként 25 gr.-nál, C. az oly édeses izű fehér és vörös boroknál: a melyek alkoholtartalma 15 térfogatszázalékig terjed: literenként 30 grammal kevesebbnek nem szabad lennie. III. A káliumszulfát-tartalomnak literenként 2 grammot meghaladnia nem szabad. 5. Ha a vámhivatalok által fogantatott megvizsgálás, az ezen rendelet 3. pontjában felsorolt ismérvektől eltérő eredményre vezetne, a kérdéses borküldeményből két, 1—1 liternyi minta veendő, melynek egyike ha a vámkezelés a magyar korona területén fekvő vámhivataloknál történik, a budapesti vagy magyaróvári borászati intézetek és kísérleti állomásokhoz küldendő be további vegyi megvizsgálás végett. A másik minta a vámhivatal által 6 hónapig megőrzendő. A fel kívánságára az oly küldemények, melyekből minták küldettek, valamely borászati kísérleti állomáshoz, az általános 100 kilogrammonként 20 forintnyi vámdíjtétellel és az esetleges jövedéki bírság biztosítása mellett, az ezen intézetek leletének beérkezése előtt is elintezhetők. 6. A borászati kísérleti állomások kötelesek a tudományilag elismert alapelvek alapján meghatározni, vajjon a minta a fentemlített bortermelő területekből származó oly bort tartalmaz-e, mely az ezen rendelet 2. pontjában foglalt feltetésnek megfelel. A kísérleti állomások ezen vizsgálatainak nincsenek köve a vámhivatalok által fogantatandó megvizsgálások tekintetében meghatározott szabályzathoz és határszámokhoz. 7. A nevezett olasz borok, ha a küldemény 100 kilogrammnál nagyobb, 3 frt 20 kr vámdíjtétellel csakis a megkívántató készülékekkel ellátott vámhivatalok által kezelhetők. Ezen vámhivatalok a következők: a) a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban: Bécs, Praga, Linz, Leibach, Klagenfurt, Pontafel, Innsbruck, Bozen, Riva, Ala, Lodrone, Triest, Görz, Pola, Rovigno, Lussinpiccolo, Cormons, Visco, Nagaredo, Zára, Spalato, Sebenico, Metkovich, Gravos, Ragusa, Cattaro és Castelnuovo di Cattaro; b) a magyar korona országában: Budapest, Pozsony, Fiume, Temesvár, Zágráb, Sopron, Zengg. c) Bosznia és Hercegovinában: Sarajevo. Ha a küldemény 100 kilogrammnál kisebb, a vámkezelés 3 frt 20 kr vámdíjtétellel — alapos gyanu esetét kivéve — közelebbi megvizsgálás nélkül foganatosítható. 8. Ezen rendelet 1893. évi augusztus hó 27-dik napján lép hatályba.

Juhvé
lebbi, Bor
u. n. Preh
ki, melyne
dozatul. A
hirtelenül
állat, hasa
A vidék a
tulajdonitja
írója kétke
meríti, hog
mikor az
hajlattak a
havasról
között sem

Szőlő
beosztása
az erdélyi
tői kerület
székhelyek
beosztás
Alsó-Fehér
Torda-Ara
kir. város
pedig; K
Beszterce
megyek. t
tartoznak
a nagyeny
czellerisko
kerületben
vándortan
kerületre
igazgató l

A H
program
Linz va
kongressz
mivelés
rébe von
képezte
vén Kozl
foglalt
a nagygy
a gazdál
ményeire
tása, a
szabályo
északi é
nak nyu
és földá
bécsi m
gazdabit

Gyüm
tományok
két fontos
lemben és
nagyobb
ezegovinát
csak nagy
borok mi
melési ke
gyen osztó
jelentése s
tottak szá
99.000-et.
kapja a gy
többet; a
emeleése ér

Olasz
A f. augu
olasz bor
kárára tel
szágból. N
Olaszorszá
Róma kör
Napoly és
ingadozna
ban 37-50
zött mozo
és vidéken

Juhvész. A «Magyar Ujság» egyik legközelebbi, Borsáról kelt közleménye szerint, Erdély u. n. Preluka Longa nevű havasán juhvész ütött ki, melynek naponta 50—60 darab juh esik áldozatul. A betegség külső ismertető jelek nélkül hirtelen lép fel, lefolyása gyors. Egyet fuj az állat, hasa alól megreped s erre kiömlenek a belek. A vidék állatorvosa e kórt a legelő minőségének tulajdonítja, miben azonban a fenti közlemény írója kételkedik. Érveit erre vonatkozólag abból meríti, hogy a járvány akkor sem szűnt meg, a mikor az egész havasról járványmentes helyre hajtattak a juhnyájak, némelyeknél pedig még a havasról lehajtott s a ház körül elhelyezettek között sem szűnt meg.

Szőlőszeti és borászati vándorterület új beosztása Erdélyben. A földmívelési miniszter az erdélyi szőlőszeti és borászati vándortanítói kerületet Nagy-Enyed és Dicső-Szent-Márton székhelyekkel két kerületre osztotta fel. Az új beosztás szerint: a) a nagyenyedi kerülethez: Alsó-Fehér, Hunyad, Kolozs, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyos vármegyék, továbbá Kolozsvár sz. kir. város; b) a dicsőszentmártoni kerülethez pedig: Kis- és Nagy-Küküllő, Szeben, Fogaras, Beszterce-Naszód, Maros-Torda és Udvarhely vármegyék, továbbá Maros-Vásárhely sz. kir. város tartoznak. A vándortanítói teendők teljesítésével a nagyenyedi kerületben az ottani m. kir. vinczellériszkola igazgatósága, s a dicsőszentmártoni kerületben: Fekete Pál szőlőszeti és borászati vándortanító, — a főfelügyelettel pedig mindkét kerületre nézve Morágyi István vinczellériszkolai igazgatót bízott meg.

A linzi katolikus kongresszus programja a földmívelés érdekében. Linz városában ülésező katolikusok kongresszusa egyebekben kívül a földmívelés érdekeit is megbeszélése körébe vonta. Ez irányban a parasztkérdés képezte a kiindulási pontot, melynek révén Kozlowsky ostrák képviselő 12 pontba foglalt határozati javaslatot terjesztett a nagygyűlés elé. Kiterjed az indítvány a gazdák eladósodása és eddigi következményeire, végrehajtási törvény módosítása, a honmentésre, a gabnakereskedés szabályozása, amerikai verseny, Európa északi és délkeleti része ellen marháknak nyújtott védelem fentartása, sóárak és földadó leszállítása, vágóhid-ügy a bécsi marhavásár szabályozására és a gazdahitel kérdésére.

Gyümölcs és bortermelés az okkupált tartományokban. A bosnyák tartományi kormány e két fontos mezőgazdasági mellekagát kiváló figyelemmel és gondozással részesíti. Különösen mind nagyobb jelentőséget nyer a bortermelés. Hercegovinában, mivel a filloxera a sziklás talajon csak nagyon nehezen bír megélni, még az ottani borok minőségét kitűnőnek ismerik. A szőlőtermelési kedv fokozására a kormány evenként ingyen osztogat szét szőlőveszőket. A «Bosn. Post» jelentése szerint 1892-ben 110.000 darabot osztottak szét; ebből magában Hercegovinában 99.000-et. A lakosság továbbá szintén ingyen kapja a gyümölcsfacsemetéket; a f. évben 5000-nél többet; az eperfatermesztés és selyemtermelés emelése érdekében pedig 3900 eperfát osztottak ki.

Olasz borok átlagos ára a termelési helyen. A f. augusztus hó 27-én életbelépő leszállított olasz borvám folytán hazai termelésünk nagy kárára tetemes bevételre van kilátás nevezett országból. Nem lesz tehát érdek nélküli a bor árát Olaszországban megismerni. Legdrágábbak a borok Róma környékén 50—40 lira (lira 40 kr.) között, Nápoly és környékén 51·90—23·10 lira között ingadoznak; Genuában az árak 55—39 Trevizóban 37·50—28·50, Cosenzában 42—33 lira között mozognak. Legolcsóbbak a borok: Sassari és vidékén, hol 18—11, Catania és vidékén 14—12,

Barletta és vidékén 15—10, Pisa és vidékén 17·50—14·25, Lecce és vidékén 21·80—14·35, lira, Avellino és vidékén 20—18, Messina és vidékén 20—18, Trapani és vidékén 26·82—23·53, Peruggia és vidékén 24—19 lira között ingadoznak. Igen gyakran megtörtént az utóbbi években, hogy közvetlenül szüret után jó minőségű mustbor 10—12 lírán volt kapható hektoliterenként, viszont azonban a jó peccenyéhez való, de még mustborárak ilyenkor 25—35 lírára is felszöknek, az erősebb s az asszuhoz hasonló fehér és vörös mustborok 40—50 líránál ritkábban állanak magasabban. Így tehát következtethetünk ebből az arstatisztikából, hogy Olaszországban a borok nemcsak aránylag, de az európai államok között a legolcsóbbak. Cataniában, ezen a nagy bortermelővidéken tavaly is a legdrágább bor 20 líráig emelkedett. Messinában 25, Barlettában 30 líráig.

Megkergetett fillokszera-biztos. Sopronban történt. Vetter fillokszera-biztos a hatósággal kiment a szőlőbe, hogy megvizsgálja a fillokszera által okozott pusztításokat, de nem sokat vizsgálhatott, mert mintegy száz szőlőbirtokos megakadályozta őt munkájában és futásra kényszerítették. Fink polgármester az államügyészségnek feljelentette az esetet és most száz honvéd tartja megszállva a szőlőket. A vizsgálatot megindították.

Az angol kormány bukása. Lezajlott a választási küzdelem Albion krétaszigetén — Salisbury leverve, Gladstone és vele az ir nemzeti kormány jelszava megvalósulás közelébe hozva, im ez a helyzet szignaturája. A választók többségét, mint azt lapunk egyik száma kimutatta, a gazdaságot űző osztály képezvén, joggal mondhatni, hogy a választási küzdelem eldöntésében a falu győzött. A falu népe konzervatív hajlamu s így hat valami számításán kívül hagyott tényezőnek kellett közrehatni, mely a jó falusit a konzervatív-liberális kormány megbuktatására bírhatta. Igenis! Anglia a múlt század végeig és még e század elején földmívelési állam jellegével bírt, a földesur volt a falu kis királya, ő vezetett, tanácsolt, mert — a nép közt élvén — a falu benne látta a mezőgazdaság szent érdekének eszményi megtestesítőjét. Azonban, mint egy angol író, Cresset mondja, már a hintók használatba vétele, még inkább azonban a vasut gyakori alkalmat nyújtott a földesurnak övével a városhoz szokni, lazult a kötelek, mely a falu népéhez kötötte. Pár sorban lefestve a földbirtok érdekei nehéz küzdelme történetének, a birtokos maga elvesztette az érdeket szükségéi iránt, mióta a földet elhagyta. Szomorúak a hírek, melyek a földesur és népe közötti kötelek lazulásából származó állapotok képében megütköztünk. Angliában számtalan az olyan falu, hol tucatszámba megy az oly hajlék, melynek sem ajtója, sem ablaka, glebae adstrictus a szó valódi értelmében. Ily állapot mellett könnyen érthető, hogy a mezei munkás-osztályt évek óta összekötő kapocs a szövetségzetekben a fennálló kormány elleni agitáció termékeny talajra talált. A fennálló kormány ellen szavazók Angliában csak részben lelkesednek az ir home rule-ért, ők az új kormánytól első sorban egy szebb — falut várnak. Szolgáljon ez tanuságul minden kormányának és a földbirtokos-osztálynak is, hogy a helyes mezőgazdasági politikán a «ruralis» — falusi — élet társadalmi hajdan áldásos kapcsán ejtett sérelem megboszolja magát, mert az élet a földből fakad, melyet nem szeretni, azaz céljának szolgáló osztály érdekét szemén kívül hagyni, természetellenes és így előbb-utóbb a meglevő felforgatására irányuló törekvés felburjánzását elősegíti.

Mezei munkásközvetítő-intézet Németországban. A mezei munkásügy érdekében alakult: «Verband zur Besserung der ländlichen Arbeiter-verbältnisse etc.» f. augusztus hótól kezdve munkásközvetítő intézetet léptetett életbe Halle a. S. központtal. Ez intézet, bár még nem teljesen szervezett, már most is a gazdának ingyen áll rendelkezésére munkáskéz kimutatása és közvetítése céljából. Főfigyelmét a katonai parancsnokságnál tett ebbeli kezdeményezése folytán arra

fordítja, hogy az őszi szabadságolás alkalmával felszabaduló katonai létszámról pontos tájékoztatást nyerjen. Az ekkép a polgár. életbe lépő legénységet, fegyelme és rendszereténél fogva, legalkalmasabbnak találja a gazdaság szolgálatába leendő szegődítésre, miáltal a városi munkás proletariatus növekedését is meg akarja előzni.

A mezei munkások sztrájkja Szlavóniában. A szlavóniai mezőgazdák új nehézséggel küzdenek, hogy a fogadott munkások épen aratás idején a munkát beállították. Így Majláthné Dolny Miholjac birtokán sok száz hold eddig még aratlatlan. Hozzájárul, hogy a daczoló munkások ott, hol a buza már keresztbe van kötve, azt a mezőn felgyújtják.

Német juhbevétel Franciaországba. A francia kormány megengedte a német ürübevitt tengeri uton Dünkirchen, Boulogne és Havre irányában. E kedvezményben tudunkkal a magyar juhkitvel is részesül. Ugy hírlik azonban, hogy a bevétel mind ennek dacára az árak nyomott volta miatt nem emelkedik.

Kilátás lókitvelre Északamerikából. Az egyesült Északamerikai államok lóvonatu vasutai a lóartás költséges volta miatt, 1—2 év alatt villamosságra fognak berendeztetni. Az ennek folytán szabadabbá váló sok munkásló összevásárlása és Európába különösen Németországba szállítására máris akadt amerikai vállalkozó. Jó lesz e körülménnyel eleve számolni, mert bár a katonai lóban versenyünk nem lesz, ezt az amerikaiak csak drágán állíthatják elő, paripa- és munkásló kínálatában azonban emelkedés állhat be.

Agrár adótörvényhozás Poroszországban. Poroszország az adótörvényhozás terén is bátor utmutatója kezd lenni a kontinens államainak azon irányban, mely felé haladni kell a kormánynak, ha az adóügygel a vagyon arányos felosztására, a társadalmi osztályok józan egyensúlyának fentartására szolgáltatott eszközt a közjólét érdekében fel akarja használni. Poroszország belátván, hogy az ingatlanra vetett adó oly természetű, mely más vagyontól eltér és így mint nemzetfentartó alap kimelendő, de különben is jövedelme és így adója nem fokozható, már évek előtt rést ütött a földadó állami voltán. A helyes önkormányzat elvétől hajtva, Huene szabad konzervatív indítványára el lön határozva, hogy a gabonavám jövedelmének egy része a tartomány és községek szükségleteinek lefedezésére az állami kincstár részéről a nevezett helyre szolgáltatandó ki. Poroszország tartományai és ennek révén községei ily módon ez évben például 57 millió márka jutalekot kaptak saját háztartásuk elősegítésére, mely arányban a községi pótlékok természetesen estek. Evvel meg nem elégedve, Miquel porosz pénzügyminiszter most az összes föld- és háziadót a kerületek és községekre át akarja utalni, a mi tekintettel arra, hogy az e miatt legközelebb Herrfurth belügyminiszter által támasztott miniszterválságban a pénzügyminiszter lett a győztes, legközelebb a megvalósulás állapotába lép. E szerint ezentúl a föld- és háziadó megszűnik Poroszországban állami adó lenni, a tartományok és községek bánhatnak vele úgy a mint akarnak. A főcél, mely ez által el lesz érve, az, hogy megszűnik a községi pótlékok emésztő hatása és a földadó feletti rendelkezés visszaadatik azok kezébe, kiket ez megillet, a községeket lakó földbirtokos-osztálynak.

Oroszország intézkedése a szesztermelés érdekében. Oroszországban a szeszfőzők, eltérően korábbi szokásuktól, tengerit választottak ki feldolgozandó anyagnak, a mi elég termelt. A kiviteli állandó emelkedése helyett azonban feltűnően hanyatlik, ugyannyira, hogy a múlt év első 3 havában 1 millió 906,080 akó helyett ez év megfelelő szakában csak 490,257 akó szállított ki; e jelenség a kormány sürgős figyelmét keltette fel. E célból szeszfőzők, nagyrésztben azonban hivatalnokok és gyér számban szaktudósokból álló országos tanácskozmány ülésez nemsokára Pétervárott, mely az eléje terjesztendő kérdőív 17 kérdésére felelni lesz hivatva. Megvannak ugyan győződve, hogy a kormányt a ki-

vitel előmozdításánál első sorban a szeszadoban kínálózó jövedelmi forrás vezet, de ha tekintetbe vesszük, hogy ép most az egyideig hatályon kívül helyezett kiviteli díjak ismét életbe léptetettek, azt kell hinnünk, hogy ez esetben a kormány önzéséből a demzeti vagyonnak is kijut valami.

Az amerikai szőlőfajokkal való védekezés Horvát-Szlavonországban is évről-évre terjed. Ennek következtében az ottani országos kormány a magyar földmivelésügyi miniszter közvetítésével a folyó év tavaszán 376,150 drb amerikai sima vesszőt hozatott be Franciaországból, még pedig: 376,150 drb Riparia Portalist, 100,000 drb Solonist, 100,000 drb Rupestrist, 50,000 drb Jacquet és 50,000 drb York-Madeirat.

Lókvitel Magyarország és Ausztriából. Folyó 1892. év első napjától majus hó végéig terjedő kimutatás szerint a lókvitel Magyarország és Ausztriából 11,449 darabra rugott.

Ehhez leledatott:

Németországba	4794 db.
Angliába	37 »
Franciaországba	724 »
Olaszországba	3083 »
Olaszországba	127 »
Svájcba	201 »
Törökországba	379 »
Romániába	1719 »
Szerbiába	379 »
Más irányba	6 »

A múlt év megfelelő szakának kivitelével szemben az idei export 196 darab többletet mutat fel.

Mezői munkáshiány Északamerikában. Az egyesült Északamerikai államok földmivelési hivatala részéről közzétett kimutatás szerint az Unio keleti államaiban, nevezetesen Uj-Angliában, a gazdaság ez idén feltűnő munkáshányban szenved, dacára annak, hogy a bérek az 50 év előttiéket kétszeresen túlhaladják. Kansas déli államban a legégetőbb volt a baj ez idén, mert dacára annak, hogy Jokohamából Kansas központba szállított munkásokat az idejekorán leendő betakarítás és csépléshez úgy is 20000 ember hiányzik.

Allatszámolás Németországban. A legközelebbi hivatalos állatszámolás a német birodalom területén folyó év december havára van tervezve. Ez alkalommal az összeírás házról házra történik, befoglaltatik a számlálás napján a vágóhidon és bányákban található vágóállat és loállomány. Jövőre az összeírás ismétlése sürűbben fog czélba vétetni, úgy hogy a folyó évi után 1897 évre tehető a legközelebbi számlálás, mely azonban csak járasonként fog eszközöltetni.

Ki lesz az angol földmivelési miniszter?

Salisbury kormánya haldokol, az új kormány elnöke Gladstone lesz. Minket a földmivelési tárca jövődöbéli viselője érdekel. Tekintettel arra, hogy Gladstone győzelmét Angliában a mező munkás szövetezet segítette elő, az új parlament földmivelési programjának első helyét e kérdés fogja tehát elfoglalni. Egyik párt Hodge képviselőt tartja a földmivelési tárca elfoglalására kizemeltnek. Ellenben azok, kik Chaplin vaskezéhez méltó utódot keresnek, ezt Young Mr. Acland személyében találják. Az érdekkörök töle várnak sikeres megoldást úgy eme, mint más kérdésben.

A mezőgazdaság mint tantárgy a francia középiskolában. A francia földmivelési miniszter eltekintve attól, hogy a gazdasági intézetek tanári karának létszámát szaporítja, következő újítást létesít a gazdaságtan népszerűsítése végett. Legközelebb ugyanis Müts, Saint George, Beaufort, Hedsigi és Abbevilli középiskolákhoz a gazdaságtan előadására rendkívüli tanárokat nevezett ki a fenti tantárgyból. Első lépés ez Ariatide Rey képviselő által a gazdaságtan mint kötelező tantárgynak behozatala czéljából a francia képviselőház elé terjesztett javaslat megvalósítására.

Franciaország külkereskedelme a folyó év első felében. A francia vámgazgatóság által közzétett hivatalos kimutatás szerint a f. év első felében az összes bevétel értéke 2567 millió frankot, az összes kivitel értéke pedig 1750 millió frankot tesz. A múlt év első hat hónapja alatt a bevétel csak 2298 millió, a kivitel pedig 1700 millió frank értéket képviselt. Több csoportok szerint csoportosítva, a forgalom az 1891. év első felében a múlt év ugyanezen időszakával összehasonlítva, a következő volt. A zárjelben lévő számok a múlt évi adatokat jelentik.

Bevétel: élelmi czikkek: 945 millió (886 millió); ipari czélokra szükséges anyagok: 1198 millió (1251 millió); iparcikkek: 346 millió (304 millió); egyéb áruk: 78 millió (58 millió); **kivitel:** élelmi czikkek: 374 millió (352 millió); ipari czélokra szükséges anyagok: 348 millió (325 millió); iparcikkek: 888 millió (896 millió); egyéb áruk 150 millió (127 millió.)

Amerikai szőlőjványok eladása. A földmivelésügyi miniszter közölte, hogy az amerikai szőlőtelepeken a folyó év tavaszán készített és jól megfogamzott fás és zöld szőlőjványok az ősz folyamán a «Földm. Értesítő»-ben közölt feltételek és árak mellett el fognak adni.

Élégett termés. Évek óta nem tett annyi kárt a tűz termésben mint az idén. Lépten-nyomon érkeznek hírek arról, hogy százával sőt ezrelével hamvad el az asztagokba rakott buzakereszt. Legujabban Kis-Zomborban a Rónay testvérek 14,000 kereszt buzája égett le, a kár 15,000 forint; Pusztá-Balláton pedig Dániel Ernőt károsították meg a cséplőgépből kipattant szikrák vagy 7000 forinttal, a mennyiben a közelben volt 4000 kereszt tartalmazó asztagok meggyultak s hamuvá égtek. Mind a két tűzkár fedezve van biztosítással.

Mennyit költ London vásárocsarnok és hizómarhavasárra. A f. é. június hó 20-án megnyitott gabona-, virág- és hüvelyesveteményvásári csarnokkal, London közlelmelési szervezése, mely az 1875. évi parlamenti törvényen alapszik, be lett fejezve. E szerint az élelmézés hus — baromfi és élelmi-szükség — hal — és virág — gabona és hüvelyes vetemény szerint osztályozott vásári csarnokban nyer ellátást. Az épület előállítás költsége 21¹/₂ millió márká. Ezenkívül van a hizómarha számára két vásárpiazza, melynek berendezési költsége 41 millió márkára rug.

Egy óriási gyümölcsös. Az amerikai «Garden and forest» című lap érdekes adatokat közöl egy kansai gyümölcsöséről, mely a «Wellhouse & Wheat» czég tulajdonát képezi. Ez a gyümölcsös 334 hektarra terjed, melyből 176 hektár még a hetvenes években ültetett be, még pedig csupa almafával. Ezen a területen ma már 40,000 drb almafa van teljes termésben, a terület többi része, azaz 158 hektár, még csak 2—3 évvel ezelőtt pótlólág lett beültetve. A gyümölcsös talaja homokos agyag és löherével van bevetve, de a löherét nem kaszálják le, hanem a talaj trágyázása végett ott hagyják, minek folytán ott évről-évre — mint az erdőekben — bizonyos humusréteg képződik. A gyümölcsös a nyolczvanas évek elején kezdett teremni s azóta az évi almatermés a következő volt, u. m.:

1880-ban	579 hl.	1886-ban	12,715 hl.
1881-ben	1412 »	1887-ben	12,279 »
1882-ben	4374 »	1888-ban	7287 »
1883-ban	4501 »	1889-ben	4343 »
1884-ben	4261 »	1890-ben	28,770 »
1885-ben	5586 »		

Az utolsó év tavaszán az almaeladásból bruttóösszegben 259,000 frank folyt be. A tisztavétel pedig 186,480 frank, vagyis hektáronként 1059 frank volt.

Apró hírek. Gyufagyár Kolozsváron. Egy Kolozsváron felállítandó gyufagyár tervéről értesülünk. A vállalkozó a gyárat Kolozs-Monostor határában akarja felállítani s az a szándéka, hogy a szálakra feldolgozandó faanyagot a gyalu erdőkből szállíttatja. — **Sport.** A fővárosi nyári löversenyek 3-ik napjának győztese Kodolitsch tábornok Espirja volt, mely a 40,000 frtos díjat elnyerte. — **Magyar ló sikere Angliában.** Br. Uchritz Zsigmond remek flyrje, Benzur, tegnapelőtt Brightonban szép sikert aratott. Egy 1200 méteres versenyben nagy terhe dacára második lett. előkelő társaságban. A vert lovak között volt Lottery, a Chester-cup hírneves győzje. Benzur Angliában még több versenyre van nevezve és a napokban futni is fog, úgy szintén ott időző istállóháza Achilles II, a tavalyi bécsi derbygyőztes. — **Filloxera Franciaországban.** Champagne vidékéről érkező hírek szerint Mesnil-sur-ogér és Mardeuil tájékán, hol a legjobb bor szokott teremni, filloxera pusztításai máris észrevehetők. — **A gőzcséplőgépek Franciaországban.** A legutolsó statisztikai egybeállítás szerint 12,551 gőzcséplőgép működött Franciaországban, melyek 68,817 lóerőt képviselnek. A gőzszántás és az öntözéshez szükséges vízemelés 1757 gőzgépet foglalkoztatott 12,660 lóerővel.

Lapunk mai számához a jőhírnévű Flandorffer Ignác, soproni bornagykereskedő által képviselt *Riva Rubio & Co.*, jerezi cognacról szóló melléklete van csatolva, melyre t. olvasóink figyelmét felhívjuk.

Kereskedelem és tőzsde.

Budapesti gabonatőzsde.

Augusztus 16. jegyzések 100 kgkint.

Búza			
Fiszavidéki uj	74-75 kilós.	7.25 — 7.65	3 h. ra
— »	76-77 »	7.55 — 7.95	»
— »	78-79 »	7.85 — 8.20	»
— »	80-82 »	8. — 8.30	»
Pestvidéki	74-75 »	7.25 — 7.65	»
— »	76-77 »	7.55 — 7.95	»
— »	78-79 »	7.85 — 8.20	»
— »	80-82 »	8. — 8.30	»
Fehérmegyei	74-75 »	7.25 — 7.65	»
— »	76-77 »	7.55 — 7.95	»
— »	78-79 »	7.85 — 8.20	»
— »	80-82 »	8. — 8.30	»
Bácskai	74-75 kilós.	7.25 — 7.65	»
— »	76-77 »	7.55 — 7.95	»
— »	78-79 »	7.85 — 8.20	»
— »	80-82 »	8. — 8.30	»
Bánsági	74-75 »	7.25 — 7.65	»
— »	76-77 »	7.55 — 7.95	»
— »	78-79 »	7.85 — 8.20	»
— »	80-82 »	8. — 8.30	»
Északmagyarországi	74-75 »	7.15 — 7.55	»
— »	uj	7.45 — 7.85	»
— »	78-79 »	7.75 — 8.10	»
— »	80-82 »	7.90 — 8.20	»
Rozs uj		6.30 — 6.50	készp.
Arpa, takarmány uj		5.40 — 5.65	»
— maláta		6.25 — 7. —	»
— sör		7. — 7.75	»
Zab uj		5.30 — 5.80	»
Tengeri uj		4.80 — 4.85	»
Káposzta-repcze uj		10. — 10.90	»
Bánsági-repcze uj		10. — 10.60	»
Vadrepce		5.25 — 5.75	»
Lenmag.		11. — 12. —	»
Kendermag.		9.50 — 10. —	készp.
Lencse		8. — 13. —	»
Borsó		11. — 13. —	»
Bab, fehér nagyszemű		6. — 6.50	»
— » törpe		7.50 — 8. —	»
— barna		6.75 — 7.25	»
Köles		4.75 — 5.25	»
Bükköny		5.25 — 5.50	»
Vöröshere		60. — 75. —	»
Luczerna		30. — 55. —	»
Esparsette		13. — 13.50	»
Mohar		5.25 — 5.50	»
Mák, kék		26. — 28. —	»
— szürke		22. — 24. —	»
Köménymag.		17. — 18. —	»

(A. A.) **Budapesti gabonatőzsde, aug. 16.** Az ünnep miatt tegnap nem volt üzlet. Múlt szombaton **buzában** csendes irányzat mellett 15,000 q volt a forgalom változatlan árak mellett. A határidők szűk korlátok közt ingadoztak. A többi czikkekből gyér forgalom mellett szintén változatlanok voltak az árak. A múlt heti összforgalom kb. 120,000 q-t tett ki; a hozatalok kb. 123,000, az elvétel kb. 4000 q-ra veltetők. A mai napon a lanya irányzat a **buza**-piacon nagyobb terjedelmet nyert. A kínálat jó és sűrű volt, a máimok azonban tartózkodók voltak és az árak 23,000 q-nyi forgalomnál jó árúnál 5, gyengébb minőségűnél 10 krral csökkentek. Határidőkben ma is kevés volt a forgalom és zárul délkor: **buza őszre** 7.51—5.3, **tavasza** 7.92—9.4 frittal. **Rozsban** ugy az irányzat, mint az árak változatlanok, a kínálat nem nagy, de a fogyasztók tartózkodása folytán csekély a forgalom. **Arpa. Takarmányru** vásárolnak a múlt heti árak mellett; a jobb minőségűt gyakran 5.75 frittig fizetik. **Finom fajú** árpákban a tulajdonosok túlmagas követelése miatt nem fejlődött ki még üzlet **Tengeri.** Készáruban szünetel az üzlet; ára az augusztusi határidőnek megfelelőleg névleg 4.80—8.5 fritt. Az irányzat emelkedő a tartós szárazság következtében. **Zabban** szintén szilárd a hangulat; a hozatalok csekélyek és új árut 5.80, ó-árut 5.90 frittig fizetik. **Repcze.** Készáruban nem költetett üzlet. Délkor jegyez: **tengeri** 1893. máj.-jun.-ra 5.22—2.4. **zab őszre** 5.48—5.0, **repcze** aug.-szept.-re 11—11.10 frittot.

Határidők árfolyama Budapesten.

	aug. 12.		aug. 13.		aug. 15.	
	legals.	legmag.	legals.	legmag.	legals.	legmag.
Búza						
1892. őszre	7.50	7.58	7.52	7.57	—	—
1893. tavaszra	7.93	8. —	7.94	7.99	—	—
Tengeri						
aug.-szept.-re	4.71	4.73	4.74	4.76	—	—
1893. máj.-jun.-ra	5.15	5.20	5.20	5.23	—	—
Zab						
1892. őszre	5.47	5.49	5.46	5.49	—	—
Káposzta-repcze						
1892. aug.-szept.-re	11. —	11.10	11. —	11.05	—	—

Határidők

Bécs. (100 kg)	
Búza	őszre
Rozs	őszre
Zab	őszre
Tengeri	aug.-sz
—	máj.-ju
Berlin. (1000 kg)	
Búza	aug.
—	szept.
Rozs	aug.
—	szept.
Zab	aug.
—	szept.
Paris. (100 kg)	
Búza	folyó
—	szept.
—	utolsó
—	nov.-i
Liszt	folyó
—	szept.
—	utolsó
—	nov.-i
New-York. (bush)	
Búza	aug.
—	szept.
Tengeri	aug.

Lisztüzet. csendes lefolyású rőtöni szállítás egyes malmok közzetnek dacára czárt estek. Késő malmok kísérlet mai jegyzések aljofódel teljesen s köttetések győ hogy ott is késő Atlasg árak 0 1 2 14.70 13.70 13.

Koncentrált fajt igen elhanyagású árú tul akat határidőre is olt beivők sűrűsöni, mint az é 370, gombora 3 450—525 ftt. **Olajpogácsa** 5.25

Ipartermény szesz 17—17.50 ftt **Kőolaj.** Jegyzések orosz 18.75, első rőtöni szállítású kg-ként.

Szilva és sz pesti nagykereskedés részére. **Szilva.** El csak a beföldi jelentékenen men Ennek ellenében melyek a hét kez pokban az élénk lett adva október-minőségű 20¹/₂, 100 kilónként. A föld is már lassan ősi szállításra a mények érkeztek tatkozik és a hét szeptember-október szilvaiz 20¹/₂, —21¹/₂ fttjával 100 kilón reslet igen élénk, árakhoz viszonyi tatnak.

Zsirneműk. jelentése a «Köz» csendes volt, rend nek, úgy, hogy a be. A szalonnaára teljes frittal emelke letek folytán szűk ősi szükséglet beá Disznózsír hordós 49—50 fttba kerül

Határidők árfolyama a külföldi gabona-tőzsdéken.

	aug. 12.	aug. 13.	aug. 15.
Bécs. (100 kgrként frtban.)			
Búza ősze	7.80	7.81	—
Rozs ősze	6.70	6.68	—
Zab ősze	5.92	5.94	—
Tengeri aug.-szept.	5.14	5.14	—
máj.-jun. 93.	5.55	5.56	—
Berlin. (1000 kgrként márkában.)			
Búza aug.	161.50	163	162.50
szept.-okt.	162	163.75	163
Rozs aug.	150	152	152.25
szept.-okt.	149.25	151.50	152
Zab aug.	148.50	149	149.75
szept.-okt.	146.25	146	146.50
Páris. (100 kgrként frankban.)			
Búza folyó óra	22.40	—	—
szept.	22.60	—	—
utolsó 4 óra	22.90	—	—
nov.-tól 4 óra	23.25	—	—
Liszt folyó óra	51.50	—	—
szept.	51.40	—	—
utolsó 4 óra	51.60	—	—
nov.-tól 4 óra	52	—	—
New-York (bushel-ként cents-ben.)			
Búza aug.	82 1/2	82 3/4	82 3/8
szept.	85 1/4	83 3/8	83 1/2
Tengeri aug.	60 3/4	60 1/4	60

Lisztüzlet. Augusztus 15. A lisztüzlet a múlt héten csendes lefolyású volt. A kereslet a fogyasztók részéről rögtöni szállítási áru iránt megecsapott és minthogy egyes malmok további eséstől félnek, a kínálat a kevés készletnek dacára sűrűsödött és az árak átlag 20 krajczárt estek. Későbbi szállításra nem vásárolt senki és egyes malmok kísérlete szept.-okt. szállításra 20-30 kral a mai jegyzések alatt kínálni eredménytelen maradt. A külfölddel teljesen szünetel a forgalom; angolországi összeköttetéseink gyors elszállítást sürgetnek és úgy látszik, hogy ott is későbbi árnyatástól félnek.

Átlagos árak:

0	1	2	3	4	5	6	7	8
14.70	13.70	13.10	12.40	11.70	10.80	9.40	7.50	5.60

Konzentrált takarmányok. — Korpa. Mindkét korpa-fajt igen elhanyagolták; ki rögtöni, illetőleg aug. szállítási áru utal akár adni, kénytelen árengedményeket tenni határidőre is olesóbban kapható vevő nélkül. A német bevivők sűrűsödésen kínálják az itt vásárolt árut, úgy rögtöni, mint az év végéig való szállításra. Árak: finom 3-70, gomba 3-70, rozskorpa 4-65 frt. — **Malátacsira** 4-50-5-25 frt. — **Árapadara** zsákostól 5-85-6-10 frt. — **Olajpogácsa** 5-25 frt 100 kg.-ként.

Ipartermények. Szesz. Változatlanul jegyez: nyers 82-88 17-17.50 frtot, finomított, adóza 54-50-55 forint. **Kórolaj.** Jegyzések: elsőrendű amerikai 21.—, elsőrendű orosz 18-75, elsőrendű szalon 18-25 frt. — **Repczeolaj** rögtöni szállítási 31.—, ősze 30-50-31.— forint, 100 kg.-ként.

Szilva és szilvaiz. Aug. 13. (Markó Albert budapesti nagykereskedő cég heti jelentése a «Köztelek» részére.) Szilva. Effektiv árban a forgalom a hét folyamán csak a belföldi szükséglet fedezésére szorított és csak jelentéktelen mennyiségek lettek eladva múlt heti árakon. Ennek ellenében a kőtési üzlet élénk volt és az árak, melyek a hét kezdetén kissé visszamentek, az utolsó napokban az élénk kereslet folytán ismét emelkedtek, s el lett adva október-novemberi szállításra szerbiai szokvány minőségű 20 1/2, 100 drbos 22 és 85 drbos 23 1/2 frtjával 100 kilónként. A hangulat tartósan szilárd, mert a külföld is már lassanként megszokja a magasabb árakat és őszi szállításra a mostani árak alapján tetemes rendelmenyek érkeztek — Szilvaiz iránt élénk érdeklődés mutatkozik és a hét folyamán több száz mázsa lett eladva szeptember-októberi szállításra, még pedig szlavonai szilvaiz 20 1/2-21 1/2 és szerbiai tranzit-áru 19 1/2-20 1/2 frtjával 100 kilónként. A gyenge kínálat ellenében a kereslet igen élénk, mert a mostani árak a magas szilva-árakhoz viszonyítva a bevásárlásra előnyösekné tartatnak.

Zsirneműek. Augusztus 13. (Markó Albert cég heti jelentése a «Köztelek» részére.) Zsirneműekben az üzlet csendes volt, rendelmenyek csak kis mennyiségek érkeznek, úgy, hogy a disznósír-árakban változás nem is állott be. A szalonna-árak ellenben a múlt hetekhez képest egy teljes frttal emelkedtek, mert az előállítás a kis jégkészletek folytán szűk korlátok közé van szorítva, miért is az őszi szükséglet beálltával magasabb áraknak nézünk elébe. Disznósír hordóztul 54 1/2-55, fehér táblás szalonna 49-50 frtba került 100 kilónként.

Mütrágyák. Augusztus hó. (A «Hungaria» mütrágya, kén-sav-, és vegyi iparrészvénytársaság jelentése a «Köztelek» részére.) Gazdáink a próbaceplések befejeztével immár kellő meggyőződést szereztek maguknak arról, hogy a mütrágyázott területeken aránylag jóval kedvezőbb termés érhető el. Csak ezen körülménynek tudható be, hogy az idei őszi idényre a rendelmenyek váratlan nagy számban érkeznek be oly vidékekről is, hol eddig a mütrágyázás iránt bizonyos — mindenesetre indokolatlan — előítélettel viselkedtek. Egyes adatok már előttünk fekszenek és valóban bámulatos az eredmény, melyet a mütrágya alkalmazása a hozamot illetőleg előidézett. Az érdeklődés különösen a szuperfoszfát iránt irányul. Mai árak: Csonthatszuperfoszfát 16-18% víz. oldh. foszforsavval, 1/2-3/4% légennyel 5 frt 50-60 kr, ugyanaz 17-19% vízben oldható foszforsavval, 1/2-1% légennyel 5 90-6 00 forint. Ammoniak-szuperfoszfát 9-11% vízben oldható foszforsavval, 4-6% légennyel (ammoniak vagy salétrom) 6 forint 40-60 kr. Asványi szuperfoszfátok 15-17% vízben oldható foszforsavval 5 forint 25-30 kr. Thomas-salak (foszfát-liszt) 17-19% foszforsavval, 75% porfinomsággal 3 frt 20 kr, ugyanaz 18-20% foszforsavval és 80% porfinomsággal 3 frt 35-40 kr. Kén-savas ammoniak 22-24% ammoniakkal (20-20 1/2% légennyel) 13 frt 60 kr. Kén-savas káli 88-90% (K₂SO₄) tartalommal 11 frt 25 kr; ugyanaz 94-96% (K₂SO₄) tartalommal 12 frt — kr. Chülsalétrom 15-15 1/2% szavatolt légenytartalommal 13 forint 40-50 kr. Rézgálic 250 kg súlyú hordókban egész kocsi-árakományok vételénél — frt, kisebb mennyiségben — frt 100 kilogrammonként. Vasgálic. Elsőrendű 450 frt, másodrendű 3 frt 20 kr, csomagolást beleértve. Az árak egész kocsi-árakományok vételénél, göngysúlyt tisztasulynak számítva, zsákot beleértve, bérmentve Budapest-állomásra szállítva értendők.

Élelmiszerek a budapesti hetivásáron. 1892. aug. hó 16. (A fő- és székvárosi vásárgazgatóság jelentése a «Köztelek» részére.)

Halvásár a határon. Az auidunán és különösen az előtött Duna melletti részekben elért eredményidus halászat érezteti már hatását az itteni piacokon is. Helybeli 10 halás és balkereskedő mintegy 80 mm., többnyire középnyag nem élő (jégelt) süllő, harcsa csuka, ponty és márna, továbbá apró kárász, fehér hal és kecsgeből álló halkészletet hozott a piacra, mely mennyiség a nagy kínálat mellett, igen olcsó áron gyorsan talált vevőre. A jelzett halmennyiségből viszontelárusítók által mintegy 7/8-ada vásároltatott meg, míg a többi detail, eladás útján talált vevőre. Viszontelárusítók által vásárolt hal mm.-ja következő árakon fiztetett: Nagy élő 60-80 frt, nem élő 40-60 frt, középnyag élő 28-35 frt, nem élő 16-20 frt, apró hal 8-12 frt.

Baromfi. Hozatott a Fővámterre vasp. Szarvas, Csaba, Mezőberény, Gyoma, Tápió-Györgye, és Dévaványáról kb. 6.300 db; hajón Solt, Dunatölgdvár és Kalocsáról kb. 14.000 db; 18 kocsin, Lacsháza, Alsó-Némedi, Szabadszálás, Kis-Apostag, Sziget-Szent-Miklós, Ócsa, Vecses, Szent-Márton-Ráta és Czegledről kb. 2000 db; helybeli árusoktól kb. 1000 dbot hoztak, összesen kb. 10.700 db. A vásár élénk, a készlet nagyobb részben elkelt. Nagyban árak páronként: tyúk 1.20 kron, csirke 50-1.00, kappan hizott —, sov. —, réce hizott 1.50-1.80; sovány 90-1.20, lud hizott 3.70-5.60, sovány 2.50-3.20, pulyka sovány 1.80-2.60 krig. — Az **ujvásártérre** a szokott helyekről vasp. kb. 2400 db, szekéren kb. 1000 db, helyb. kb. 6000 db, összesen m. e. 10.000 db baromfi hozatott. A forgalom élénk volt s a készlet gyorsan kelt. Jegyeztetik páronként nagyban és kicsinyben: tyúk 1.30-1.50; csirke 50-1.00, kappan hiz 1.70-1.80, sov. 1.30-1.50, réce hizott 2.20-2.40 sovány 1.20-1.40, lud (liba) hiz 4.50-6.00, sov. 2.60-2.80, pulyka hizott 3.20-3.80, sov. 2.70-2.80, gyöngytyúk 1.40-1.40 frton, galamb pecsenyének — kr. — A Hunyadytérre kb. 600 pár élő és 200 darab tisztított baromfi hoztak. A forgalom élő baromfiiban középserű, tisztítottban gyenge, s azért a csekély hozatal dacára, a múlt heti árak tartják magukat. — Az Istvánterén volt mintegy 500 pár élő és 400 db tisztított baromfi; a forgalom itt általában középserű. Árak a következők: csirke eleven, párja 60-1.20 réce 1.80-2.00, lud (liba) 2.00-5.00, tisztított csirke, dbja 30-60, réce 70-100, lud (liba) 1.20-2.50 kr.

Tojás. Hozatott a Fővámterre vasp. Szarvas, Csaba, Mezőberény, Gyoma, Tápió-Györgye és Dévaványáról kb. 42.000 db; hajón Duna-Földváról kb. 16.000 db, 5 kocsin, Jász-Dósa, Sárbogárd és Székesfehérvárról kb. 40.000 db, helybeli árusoktól —, összesen körülbelül 98.000 darab. A vásár élénk, a készlet nagyobb részben elkelt. — Nagyban árak: 1 láda (1440 db) 27.50-28.00, 40 krért 20-21 db. — Az **ujvásártérre** mintegy 18.000 db tojás volt készletben, mely lanyha kereslet mellett csak lassan kelt. Árak a múlt hetek.

Zöldség. Hozatott a fővámterre 40 kocsin Ócsa, Némedi és Soroksárról kb. 170 q burgonya, Hozatott a Ferenc József-rakpartra 45 kocsin R-Palota és Főthról kb. 180 q zöldség, helybeli árusoktól kb. 250 q vegyes zöldség, összesen kb. 430 q vegyes zöldség. A vásár élénk, a készlet nagyobb részben elkelt, 1 q burgonya 2.50-2.80, 1 q paradicsom 5.00-5.50, 100 fej káposzta 3.00-6.50, 100 db savanyítani való ugorka 40-60, 100 cső zöld tengeri 100-120 krajczár.

Gyümölcs. Hozatott a Fővámterre 130 kocsin Főth, Csány és Palotáról kb. 500 q görög és sárga dinnye. A Ferenc József-rakpartra vaspályán Gyöngyös, Szabadka, Kecskemét és Nagy-Körösről kb. 40 q vegyes gyümölcs, hajón Szent-Endre, Vác, Pócsmegeyer és Duna-Földváról kb. 260 q vegyes gyümölcs, 25 kocsin Főthról

kb. 100 q görögdinnye, összesen kb. 400 q vegyes gyümölcs. A vásár élénk, a készlet nagyobb részben elkelt. Nagyban árak: 1 q körte 8-14, 1 q alma 12-15, 1 q vörös szilva 4-00-4-50, magvaváló szilva 11-12, 100 db görögdinnye 7-20, sárga dinnye 6-18, őszibarack 100 db 1-50-3-00 forintig. — Az **ujvásártérre** m. e. 150 q vörös szilvát, közel 500 szekéren m. e. 15.000 görög és sárga dinnyét hoztak, melyből élénk kereslettel csaknem mind eladatott: görögdinnye nagy 100 db 8-12, 1 szekérral 10-20 frt, 1 db 15-40 kr, kicsiny 1 szekérral 2-7 frt, Sárga dinnye faj 1 szekérral 15-17 frt, 1 db 10-20 kr, sárga dinnye közönséges 1 szekérral 6-8 frt, 1 db 5-10 krig. — A Rakóczytéren 32 szekéren kb. 200 q vegyes gyümölcs, tulnyomó részben vörös szilvát és sárga dinnyét hoztak, melyből élénk kereslettel eladatott: vörös szilva 1 szekérral 12-35 frt, 1 liter 3-4 kr, 1 fajalma 100 db 600-700 kr, közönséges alma 100 db 40-100 kr, görögdinnye nagy 1 szekérral 15-22 frt, kicsiny 8-15 frt, 1 db 11-30 kr, kisebb 3-10 kr, sárga dinnye 1 szekérral 15-20 frt, 1 db 4-20 kr. — A Hunyadytérre hoztak a szomszédos pestmegyei községekből 22 kocsin kb. 12 q szilvát körtét és almát ezenkívül kb. 20.000 db dinnyét. A forgalom élénk. Árak a következők: alma közönséges 100 db, 40-320; 1 kg. 10-20 kr, 1 q 6-15 frt, körtet, 100 db 150-300, 1 kg. 16-24, 1 db 2-4 kr, körte, közönséges, 1 q 600-800, 1 kg. 10-12, 100 db 35-200, dinnye, görög, nagy 100 db 1500-2400, 1 db 20-40 kr, kicsiny, 100 db 300-600, 1 db 4-16 kr, sárga dinnye, faj, 100 db 600-1800, 1 db 10-3) kr, közönséges, 100 db 400-1500, 1 db 6-15 kr.

Budapesti takarmányvásár (a VIII. ker. Telek-terén 1892. aug. 16-án. A fővárosi vásárgazgatóság jelentése a «Köztelek» részére.) Felhozott 188 szekér réti széna 72 szekér muhar, 36 szekér zsupszalma, 5 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, 12 szekér szecska. Kereslet lanyha. Jegyeztetik: rétszéna 2-20-2-80, muhar 2-10-2-40, alomszalma 315-1.40, takarmányszalma —, szecska 2-10-2-20 forint m.-mászanként. Zsupszalma 100 kévéje 9-11 forint, 1 kéve 10-12 kr, szecska 1 zsák 22-24 krajczár (sulya 10-11 kg.). Tengerifelhozatal nincs.

Allatvásárok.

Budapesti juhvásár, augusztus 16. (Wilhelm Ignác fővárosi állatorvos telefonjelentése a «Köztelek» részére.) Felhajtott: 5744 juh és pedig 3855 finom szőrű (merinos), 1071 db szerb. raczka, 468 db szerbiai és 350 bulgáriai juh. A mai vásár élénk hangulatban, vontatott jelleggel bonyolítottatott le. Ezen irányzatra befolyással volt, hogy az e heti helybeli szükséglet igen csekélyre redukálódott. Idegen vevők ismét meglehetősen számban jelentek meg, azonban dacára ennek a felhajtott mennyiségből mintegy 1200 db eladatlan maradt. Következő árakkal jegyeztettek: jobb minőségű finom szőrű 15-22 frt, silányabb minőségű finom szőrű 8-14 frt, durva szőrű 9-15 1/2 frt, szerbiai 8-13 frt és bulgáriai 12-13 frt páronként.

Budapesti szurómarhavasár, augusztus 16. (Wilhelm Ignác fővárosi állatorvos telefonjelentése a «Köztelek» részére.) Ide szállított: 214 db borjú. Dacára a csekély hozatalnak az élénk irányzattal kezdődött vásár később ellanyhult. Árak: 35-40 kr, kivételesen 42-44 kr kg.-ként elősúlyban.

Bécsi sertésvásár, aug. 12. (A «Magyar Agricola» távirata a «Köztelek» részére.) Felhajtás: 3068 fiatal, 6183 bakonyi, 1.39-40, kivételesen 41 1/2, közép 36-38, könnyű 33-35, fiatal 35-46 kr kgként.

Nagy-kanizsai marhavasár. Augusztus 8. (Farkas Ferencz alkapitány tudósítása.) Felhajtás: 600 db magyar, 640 db tarka ökör, 484 db magyar tinó, 54 db magyar tehén, 335 db tarka tehén, 225 db magyar, 80 db tarka üsző, 1100 db ló. Árak: magyar ökör 150-340 frt, tarka ökör 200-320 frt páronként, magyar éves tinó 55-70 frt dbja, magyar tehén tenyésztésre 80-100 frt, levágásra 50-90 frt, tarka tehén levágásra 50-100 frt, friss fejős 60-100 frt, magyar éves üsző 35-50 frt, tarka 35-60 frt, igás ló párja 280-400 frt, kocsi 300-8-0 frt, paraszt-ló 50-200 frt, vágóra 8-25 frt.

Kiadóhivatali üzenetek.

K. A. Erdő-Turcsa. Lapunkat a megjelölt címre megindítottuk.
Z. M. Turje. S. J. Pa-Gyimóth. Sz. A. Pa-Szer. L. A. B.-Szt.-György. Válaszunk ment.
W. M. Budapest. Első értesítését nem vettük kézhez az elmaradt két számot postára adtuk és intézkedtünk, hogy lapunk új címére küldessék.

Az Országos magyar gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Dessewffy Aurél, Nagy Dező, Forster Géza, Kvassay Jenő, Maday Izidor, Rakovszky István. — A szerkesztés- és kiadásért felelős: Forster Géza. Szerkesztéssel megbizva: Baross Károly. Társszerkesztő: Rubinek Gyula.

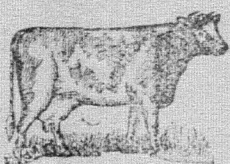
ŐSZRE!
magas százaléktól

Thomas-salakot,
mint leghathatósabb és legolcsóbb foszfortrágyát
csakis gyárunk szállít, ép úgy a többi műtrágya-
nemeket is a legolcsóbb árak mellett

SÁTORI MIKSA és MÓR
műtrágya-gyára
Budapest, IX., Dandár-utca 25. szám.

Heilinger János és társa
műtrágyagyárosok
BÉCS, Zwischenbrücken és Oderberg
(Osztrák-Szilézia).
Fiókház: BUDAPEST.
Ajánlják a legjobb koncentrált
műtrágyáikat,
u. m.: guanó, spódium- és csontszuperfoszfát,
kénsavas ammoniák és káli, chilisalétrom,
Thomas-salak, kainit, csontliszt és Perugano
stb. a legjutányosabb árak mellett.
Leveleket és megrendeléseket a központi
irodához, Bécs, Neubau, Lindengasse 2.
kérjük intézni. — Magyar levelezés.

Legjobb
tejelő- és haszonmarhát
(allgauti)

eredeti Ober-Innthal
Montafoni, Schwyz, sim-
menthali, úgy Sterzing
fajból leggyorsabban szál-
lít legolcsóbb áron franko
bármely állomáshoz **Ad.
Kopatschek & Co.,**
marhakitelti üzlet, Silz,
Ober-Innthal, Tiroiban.

6302. sz.

Hirdetmény.

A Budapesten (vár) székelő 4-ik hadtest cs. és kir. intéző-
sége eladási ajánlatokat:

20.250 métermázsa rozs és
39.600 métermázsa buzára

a budapesti élelmezési raktárba szállítandólag, elfogad. Közelebbi
feltételek a budapesti cs. és kir. katonai élelmezési raktárban
található katonai élelmezési cikkeknek tözsdén kívüli vételére
vonatkozó kereskedelmi szokványokat tartalmazó füzetből bárki
által megtudhatók.

Az említett szokványfüzet a budapesti és pécsi élelmezési
raktárakban 8 krért bárki által megvehető.

Budapest, 1892. augusztus hó 4-én.

4-ik hadtest cs. és kir. hadintézősége.

4261. szám.

Értesítvény.

A kassai cs. és kir. 6. hadtest-hadbizottság Kassa és Vár-
Palánkai (Munkács melletti) élelmezési raktár részére, rozs- és
zab-szállításra f. évi augusztus hó 22-ére Kassán árverést hirdet,
és pedig: Kassának 2350 métermázsa rozs és 5000 méter-
mázsa zab. Munkácsnak 2070 métermázsa rozs és 84 méter-
mázsa zab.

Részletesebb feltételek a kifüggesztett vétel-értesítvényből
és a hadtest-bizottság kassai és munkácsi élelmezési raktárai-
ban lévő és ezen vételre előkészült 4261. számú 1892. július
26-áról kelt szokványfüzetből megtudható.

Az utóbb említett szokványfüzet az említett élelmezési rak-
tárban 8 krajczárért kapható.

Kassa, 1892. július 26-án.

Cs. és kir. élelmezési raktár.

Szabadalmat

új találmányokra kieszaközöl és értékesít mezőgazdasági, ipari- és háztartási-
gépeket legújabb szerkezettel és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett, ajánl

BERGL SÁNDOR szabadalmi és mérnöki irodája

Budapest, VI. Andrásy-út 30. szám.

Szerkeszti és kiadja a

MAGYAR SZABADALMI KÖZLÖNY

találmányokat ismertető képes szaklapot.

Közi az összes engedélyezett, meghosszabbított és átvehető (eladott) szabadal-
makat, szabadalom-bejelentéseket és a magyar iparost és mezőgazdát érdekli
iparszaki újdonságokat.

Előfizetési ár: egész évre 8 forint, félévre 4 forint, negyedévre 2 forint.

Ezen iroda a nagym. kereskedelemügyi magyar királyi miniszter által elismerve
a hivatalos szabadalmi katalógus kiadásával lett megbízva, melyet e lap elő-
fizetői ingyen kapnak meg.

Haszonbéri hirdetmény.

A debreczeni reform. Collegiumnak Tisza-
Dadán egy tagban fekvő, de két nagy tanyával
ellátott föld birtoka zárt ajánlattal egybekötött szóbeli
árverésen külön-külön, esetleg együtt **1892. október 5-én**
a Collegium kis tanácsstermében, 1893. október
1-től kezdődő **10 évre haszonbérbe fog kiadatni,**
a zárt ajánlatok megelőző nap déli 12 óráig a **pénztári**
hivatalba beadandók.

A feltételek ugyanott addig is megtekinthetők.

Kikiáltási ár az 1200 □ öllel számított 1433 hold északi
tagra 10.608 frt — az 1247 hold déli tagra 6000 frt, mely-
nek 10%-a az árverés kezdetével leteendő vagy a záros aján-
lathoz csatolandó.

Kelt Debreczenben, 1892. aug. 10-én.

Simonffy Imre,

kir. tanácsos a Collegium gondnoka.

Pályázati hirdetmény.

A kistapolcsányi uradalom egy szakképzett gazdasági irno-
kot alkalmaz, ki a magyar és német nyelvet szó- és írásban
tökéletesen bírja.

Az alkalmazott állását f. é. szeptember hó 1-jével foglal-
hatja el. Fizetése havi 50 frt o. é., azonkívül szabad lakás
és fűtés.

Kellőleg felszerelt kérvények a kistapolcsányi uradalmi in-
tézőséghez czimzendők.

A kistapolcsányi uradalom
jóságkezelősége.

GAZ

A magness

A mióta
legalább anna
a tengerentul
termények e
csakis akkor
egységtermés
cél elérésére
trágyaféléket,
és melyekben
hogyan jobb, bő
adó fajták te

A trágya
már meglehe
követve, a k
melésre meg
szóval ma m
közönségnek
minő műtrá
kövessen, de
tellen neki m
az eddig ter
akarja felcse

A nyug
fajtákkal, ige
érték el és e
mivelt fajták

Azt a
szükséges-e e
sokkal felcse
termése oly bi
van a külfö
eddig termés
értetődőnek l
még sem hely

A nálunk
fajtáknak meg
kalmazkodva
biztosabb, de
nyesebb külfö
sem elegendő
kellő mivele
lepszik, ha a
sorban áll e
hozzászoktak
közé és ha v
próbát tesz a
az eredmény
azonban vala
miveli és eleg
akkor a prób
— feltéve, ho
nem akadályo
vagyis a ha
bővebb trágy
meghálalni, n
fajták. E köv
egyáltalában
e tekintetben
az állatteny
és valamely n
az allgauti, sim
béllet istálló
árpaszalmán
legelőre járat,
ezt a tartást
fog több és j

A nyug
zas és ápolás
felül fogja m
totton így va
fajták között
tizetek, sőt s
trágyázott föld
között termés
lásban főleg a
lehetővé tette
élhetést, ez a
történt. Nem
nalunk eddig
a mi hazai g

GAZDASÁGI SZAKOKTATÁS ÉS KISÉRLETEZÉS.

Rovatvezető: CSERHÁTI SÁNDOR.

A magnemesítés és a gazdasági tanintézetek.

A mióta a magyar gazdaközönség, vagy legalább annak intelligensebb része belátta, hogy a tengerentúlról származó és a mezőgazdasági termények csökkenésében nyilvánuló versenyben csak akkor tarthatja fel magát, ha a területek egységtermését fokozza, mindent elkövetett ezen czél elérésére. Alkalmazásba vette a mesterseges trágyaféléket, jobb eszközökkel jobban, többször és mélyebben miveli meg a talajt és azon van, hogy jobb, bővebben termő vagy szebb minőséget adó fajták természetével fokozza a termést.

A trágyázás és a mivélés tekintetében ma már meglehetősen ki van jelölve az irány, melyet követve, a kitűzött czél elérhető, nem így a termelésre megválasztandó fajták dolgában. Más szóval ma már nem olyan nehéz dolog a gazdaközönségnek tanácsot adni arra nézve, hogy hol, minő műtrágyát alkalmazzon, minő művelést kövessen, de igen nehéz, sőt legtöbbször lehetetlen neki megmondani, hogy azon esetre, ha az eddig termelt fajtát valamely többlet erővel akarja felcserélni, melyik fajtát válassza.

A nyugati fajtákkal, különösen a gabonafajtákkal, igen sok helyen nagyon rossz eredményt értek el és ezért nem megy oly könnyen az eddig mivelt fajtákat másokkal felcserélni.

Az a kérdést lehetne különben felvetni, szükséges-e egyáltalában az eddigi fajtákat másokkal felcserélni, hiszen ha a külföldi fajták termése oly bizonytalan minálunk, mi szükségünk van a külföldire? Maradjunk meg inkább az eddig természetelt honi fajtánál. Bármily magától értetődőnek látszik is a dolog, a következtetés még sem helyes.

A nálunk eddig természetelt ugynevezett hazai fajtáknak meg van az a nagy előnyük, hogy alkalmazkodva a hazai viszonyokhoz, természetesen biztonságosabb, de rendszerint kevesebb, mint az igényesebb külföldi fajták. Addig, míg valaki földjeit sem elegendő trágyával el nem láthatja, sem a kellő mivélésben nem részesítheti, helyesen cselekszik, ha a honi fajtáknál marad meg — első sorban áll ez a gabonafélékre — mert ezek hozzászoktak már ezen kedvezőtlen viszonyok közé és ha valaki például ily viszonyok között próbát tesz a hazai és a külföldi fajták között, az eredmény az előbbi javára fog kiütni. Ha azonban valaki talaját jobban és mélyebben miveli és elegendő mennyiségű trágyával ellátja, akkor a próba a hazai és külföldi fajta között — feltéve, hogy az időjárás az utóbbi megeresét nem akadályozza — az utóbbi javára fog kiütni, vagyis a hazai fajták a jobb mivélést és a bővebb trágyázást nem tudják oly mértékben meghálálni, mint az e tekintetben igényesebb fajták. E körülményre a növénytermelők még egyáltalában nem fordítanak elég figyelmet, pedig e tekintetben csak az az eset forog fenn, mint az állattenyésztésnél. Ha valaki magyar fajtájú és valamely nyugati fajtájú tehénnel, legyen az az allgani, simmenthali vagy egyéb, rozoga, széllel bélelt istállóban, kukoriczakarón meg zab vagy árpaszalmán teletet, nyáron át pedig sovány legelőre járát, akkor feltéve, hogy a nyugati fajta ezt a tartást kibírja, bizonyára a magyar tehén fog több és jobb tejet adni.

A nyugati marhának megfelelő takarmányozás és ápolás mellett azonban a magyar tehenet felül fogja mulni tejhozamra a nyugati. Szakasztottan így van ez a hazai és a külföldi jelesebb fajták között is. Miért? Mert a hazai fajták évtizedek, sőt századokon át gyengén mivelt, ritkán trágyázott földben, vagyis kedvezőtlen viszonyok között természetelték és ezért a természeti kiváltságban főleg azon tulajdonok fejlődtek ki, melyek lehetővé tették az ily viszonyok között való megélhetést, ez azonban a bőtermőképesség rovására történt. Nem egyedül a mi klímánk, hanem a nálunk eddig divott gazdakodás oka annak, hogy a mi hazai gabonafajtáink termőképessége oly

csekély. Már most, ha mi ezen fajtákat oly viszonyok közé hozzuk, a melyek között eddigi kiváló tulajdonságuk — rosszul mivelt, aránylag kevés tápanyagot tartalmazó talajon is termést adni — fölöslegessé válik, akkor előtérbe lép azon hátrányuk, hogy a bőségebb táplálékot, a jobban mivelt talajt nem tudják kellőképpen kihasználni, mert éppen úgy, mint a magyar marha a bőséges táplálék mellett nem növekszik oly gyorsan, mint teszem a shorthorn; a magyar buza sem fog oly bőven teremni, mint a squarehead, mert tápfelvevő képesség és a tápanyagfeldolgozás tekintetében nem versenyezhet ez utóbbival.

Azon okból tehát, mert a honi fajtáink a bőségebb táplálékot és a jobb mivélést nem képesek oly arányban meghálálni, mint az igényesebb fajták, véleményem szerint azon gazdaságokban, a hol a mélyebb mivélés, a mesterseges trágyafélék alkalmazása helyén való, a teljes sikerhez okvetlenül szükséges a jelenleg termelt hazai fajtákat olyanokkal felcserélni, a melyek az intenzivebb mivélést jobban meghálálják.

Ezzel azonban korántsem akarom azt mondani, hogy hozzuk be derűre-borúra az idegent, mert ezzel csak úgy megjárunk, mint megjárunk az állattenyésztés terén, addig hoztuk be a mindenféle idegen marhát, míg a sok keserű és drága tapasztalat általánossá tette azt a nézetet: a hazai fajta nemesítésével többre mentünk volna, mint az idegen behozattal. — *Ne az idegen fajták szorítsák ki a hazait, hanem a jelenlegi hazai fajtákból neveljünk a viszonyoknak jobban megfelelő új fajtákat.* Ez legyen legalább a szabály, mely alól csak bizonyos kivételes esetekben térjünk el.

Véleményem szerint a mi hazai fajtáink átalakítása, termőképességük fokozása azon határig, a melyen túl az csak a minőség rovására történhetik, éppen nem tartozik a lehetőségek közé. Az igaz, hogy ily fajták letesítése nem könnyű dolog, de ha a fáradságot végre eredmény jutalmazza, elérjük azt, hogy a jelenlegieknél bővebben termő, de különben hazai viszonyaink közé teljesen beillő fajtákat nyernénk, tehát többlet erőket, mint a bőven termő külföldi fajták, mert ezek tudvalevőleg a mi szélsőséges klímánkat igen gyakran megsínylik.

A hazai fajtáknak és pedig első sorban a gabonaféléknek az átalakítása oly sok fáradsággal jár, hogy arra a gazdák között egyelőre legalább alig akad vállalkozó, semmiesetre se annyi, mint a mennyire szükség volna, *de igenis vállalkozhatnának erre a gazdasági tanintézetek*, ugy az akadémia, mint a közép- és a földmivelési iskolák. Ha gazdasági tanintézeteink a magnemesítést is felvennek működésük körébe, akkor kettős czél értenek el vele: az ország gazdaközönségét jobb fajtákhoz juttatnak és az intézeteken tanuló ifjuságok gyakorlatilag is megmutatnak a magnemesítésnél követendő eljárást, erre pedig ugyancsak szükség volna, hisz külföldön a magnemesítés már külön tantárgyként is szerepel, nekünk pedig még inkább szükségünk van arra, hogy azon gazdákat, kiknek erre kedvük van, kellőképen beoktassuk, mint a külföldiek. Gazdasági tanintézeteink elhelyezése lehetővé teszi, hogy valamennyi fontosabb növényeink nemesíttessenek, a nélkül, hogy egy-egy intézetre ez által tulságos teher hárulna. A földolog volna, hogy az intézetek egymás között megállapodnának arra nézve, hogy melyik minő növények nemesítését vállalja el, továbbá, hogy a nemesítés mely módja követendő.

Az elért eredmények évente közzé volnának teendők, hogy így a gazdaközönség mindenkor tájékozva legyen az ügy állásáról.

Meggyőződésem szerint ezen eljárás mellett egy évtized alatt több, az eddiginél többlet erő fajtára tennék szert és lassanként több gazdát is megnyernének az ügynek, a kik a magnemesítés teendőit az intézetekkel megosztanák és így a

jelenlegi fajták a szükség arányában lassanként kiszoríttatnának.

Ajánlom javaslatom az illetékes köröknek, különösen pedig az országos gazd. egyesület növénytermelési szakosztályának figyelmébe.

Cs. rháti Sándor.

Egynehány szó mezőgazd. szakoktatásunk ügyében.

Mentől több oldalról lesz mezőgazdasági szakoktatásunk ügye megvilágítva és megvitva, annál tisztább képet nyernek a mérvadó körök arra nézve, ha végleg ezen ügyben a rég várt és szükséges reformokat valósítani kell, mily irányban lennének azok a legcélszerűbb módon végrehajthatók.

A nézetek e tekintetben igen eltérők és csak abban egyeznek meg, hogy segíteni szükséges és hogy a jelen állapotok már meg nem felelők.

Ez okból én is, mint a gyakorlati ember e tárgyhoz hozzászólván nézeteimet kifejezni óhajtom.

Teljesen osztom Cserháti S. és Réti J. urak nézeteit, hogy egy a mai kor színvonalán álló gazda kiképzetéséhez a 2 tanulmányi év nem elegendő, még abban az esetben sem, ha a gazdasági pályára készülő ifju 8 gimnázium vagy reáliskolát végezte is; mert oly nagy tananyagot 2 év alatt behatóan és részletesen kimeríteni, illetve a fiatalsággal czelszerű módon megemléstetni a lehetőségek közé sorolom.

Még a kereskedelmi iskolák tanfolyama is 3 évre terjed; igaz, hogy nem kívánatik a jelen időben sem oly nagy előképzettség, mint a gazd. intézeteknél, de erre nincs is szükség, mert nem oly sokoldalú, mint a gazdasági pálya.

Nézetem szerint nem elég, hogy a kezdő-gazda tisztán csak a gazdaság vagy földmivélés és azok mellékágaival legyen megismertetve a gazd. intézetben, de szükséges, hogy minden a földmivélésbe vágó szakmában alapjával lehetőleg a tőkéletességet érje el. Nevezetesen szükséges, hogy az ifju a gazd. tanintézet befejezésével vegyész, a körülményekhez képest gépész és építész legyen, a növénytermelés és állattenyésztés terén nem elég, hogy csak az alapelveket ösmerje, de okvetlenül szükséges, hogy ezzel összefüggésben levő életboncz és kórismével a legpróbb részletig alapos és tiszta fogalommal bírjon, hogy annak idején, a mikor a gyakorlati téren küzdeni hivatva lesz, éppen úgy, mint a jó katoná, ösmerje a terepet mielőtt még harezba indul.

Ha nem volnának a fentiekkel kapcsolatban még más segéd- és szaktantárgyak is, melyeknek tudására a gazdának szüksége van és melyek segítségével képes csak a főbb tantárgyakat megérteni, magába véve már kevés a két év, sőt engem Cserháti ur 5 szemesztere sem elégíti ki. Három év szükséges, hogy a gazda szakmájában kiképezze magát és ezen három évben véleményem szerint a gyakorlatnak csak annyi legyen szánva, a mennyi elég arra nézve, hogy a fiatal ember kulturnövényeinket és azokat mivelő eszközöket természetben megösmérje, hogy megítélhesse mielőbb az életbe lép, milyen a buza, zab, repce stb. megtudja különböztetni a gőzekét, a cséplőgéptől.

Hogy a jelen középintézeteknél az első gyakorlati év tulságos módon lesz gyakorlattal kihasználva, nem találok czelszerűnek és e tekintetben hajlom Réti J. ur nézetéhez, hogy hozzunk be helyesebb arányt az elmélet és gyakorlat közt. Szerintem ugyanis lehet valaki jó gazda, a nélkül, hogy a gyakorlati kézfogásokat a gazdasági intézetnél tanulta, hisz hivatása nem az lesz a jövőben, hogy burgonyát válogasson, trágyát hánnyon és öntözzön, vagy pedig az állatörzésben gyakorolva legyen, arasson, csépeljen stb. ezt megtanulni bő alkalom nyílik akkor, a mikor az életbe lép. Akkor már érettebb fővel az intézetben tanult elméletet jobban fogja összehasonlíthatni a gyakorlattal, de különben, mint

mindenütt, úgy a gazd. pályán is alól kell kezdeni és akkor még elegendő idő van arra, hogy a gyakorlati kézfogásokat valaki elsajátítsa.

Miután a korszerű gazdától kívánom, hogy az ne csak növénytermelő és állattenyésztő legyen, de bizonyos ismeretséget bírjon a technikai szakmában és az állatorvostan terén is, főleg azonban a vegyészeten otthonosan érezze magát, hogy a mai gazdaságokkal összekötött iparágak, mint szesz- és cukorgyárak vezetésére is képesítve legyen, de hogy mint mezőgazda legalább birtokának talaját és a közönségesebb trágyaféléket úgy nagyjából vegybontani tudja. Hogy ezen tanulmányok elsajátítására a 2 év nem elegendő, azt hiszem ezzel mindenki tisztában van.

Elhibázottnak nem tartom a jelenben fennálló gazd. középintézeteket, csak kifogásolom az első évet, mely túlságosan gyakorlattal lesz kihatással. Legyen gyakorlat mind a három éven keresztül olyformán, hogy bizonyos tantárgyak előadása alkalmával részint a kísérleti téren, részint a laboratórium és bionctermekekben azok behatóan demonstráltassanak, hogy minden ifju tanulmányait kimerítően és a legapróbb részletig megismerje.

A gazda nevelésénél nem kis gond volna fordítandó már a gazdasági intézetekben a fegyelm és rend megszokására. Régi dolog, hogy a ki szót nem tud fogadni, parancsolni sem tud, tehát oda kell törekedni legelső sorban, hogy a rendet megszokja az ifju, mert annak a jó tulajdonságának igen nagy hasznát veendi az életben.

Véleményem szerint a gazd. intézetekbe (nem akadémia) való felvételhez elegendő a 6 real vagy gimnázium elvégzése, mert a gazd. intézetekben ugyanis a reális tantárgyak részben ismételtetnek és teljesen megfelelő az előképzettség arra, hogy ezen ismeretekkel az intézetben előadott szaktárgyakat megemészteni képes legyen az ifju kezdő. A fő, hogy a fiatal ember ne kényszerből, de hivatásból lépjen a gazdasági pályára, melyen szorgalom és kedvvel tanárai kimerítő előadásait hallgatva éppen oly jó gazda lehet, mint az, a ki érettségét tett.

De különben nyitva kell tartani a gazdasági pályát szerényebb sorsú szülők gyermekeinek is, kik kisebb áldozatokkal e szak felé hajló gyermekeiket taníthatassák.

Ezen anyagból fejlődik azután a birtokos vagy bérlő és a kevésbé tehető, de a szakértelmet igénylő birtok gazdatisztje, mely elejétől fogva már szerényebb viszonyok között nevelve, az élet fontartásához szükséges föltételek megadása mellett hivatásának teljesen megfelelő lesz.

Ezen intézetekben feladata volna a tanári karnak, minden oly egyént, kinél hajlamot és kedvet a gazd. pályára nem észlelnek, kiméletlenül a második évről visszautasítani, nehogy kün az életben és annak idején a hivatottakkal versenyezzen, mely versengés csakis közügyünk ártalmára lehet.

En tehát disztigvólom a gazdát olyanra, melynek hivatása leendő saját kisebb birtokot vagy bérletet kezelni, vagy közép, de nagybirtokost is tisztí minőségben szolgálni és olyanra, mely vagyonosságánál fogva képes nagyobb költségekkel a magasabb tudományt elsajátítani a czelből, hogy vagy a gazd. tanári pályán találja kenyerét, vagy pedig nagyobb rendezetebb uradalmakban, mint gazdatiszt állapítsa meg jövőjét, hol a gazdaság fejlettebb foka nagyobb követelményeket támaszt annak kezelői és vezetőitől. Utóbb említett kerülnének a gazdasági főiskolából mondjuk akadémianak, melynél kimondassék, hogy bizonyos szakokra csakis ezen főiskolát végzett egyének alkalmaztatnak tanárokkul a többi gazd. tanintézetekhez és csakis ezen iskolát végzettekkel lehetnének a közigazgatási javaslatban felemlített gazd. felügyelők. Magától értetődik, hogy ezen iskolába való felvételhez okvetlenül az érettségi vizsga megkivánassék.

Hogy ezen magasabb tanoda hol volna elhelyezendő, nézetem szerint csakis az ország fővárosa volna a legalmatosabb hely, hogy a tanuló

ifjuságnak alkalom nyíljon könyvtárakban, ipartelek s a különféle kiállítások és vásárok tanulmányozása által ismereteiket szélesíteni és alkalom nyujtassék a fiatal embernek, hogy a tudomány minden rétegében buvárkodhasson és érzékét finomítsa, a jó iránt fejlessze, hogy annakidején, mikor tanulmányát befejezte oly műveltséggel lépjen az életbe, melyet tőle a jövő alkalmazás okvetlenül megkövetel.

Még meg kell emlékezem a földmivesiskolákról is, melyeknek czéljuk még sok tekintetben téves alapon fekszik és egyáltalán nem helyes, hogy ezen iskolák nem egyöntetű szervezettel bírnak.

Czélja volna ugyanis a földmivesiskolának a kisgazdákat a rendszeresebb gazdálkodással megismertetni és nagyobb birtokosoknak munkaügyelőket munkavezetőket nevelni. Sajnos, hogy ez csak részben és nem általában így van, mert mindaddig, míg a földmivesiskolát végzett tanonczlátogató jegyén magát végzett gazdasáznak titulálja, nem kapunk onnan valóságos munkavezetőket, de igenis uracsféleket, kik igényeikkel tulszárnyalják a tanulókat és tisztelet a kivételnek, inkább valamely községi jegyzőnek, vagy városi hivatalnál díjnokoskodnak, mintsem valamely uradalomban, mint ügyelők, vagy gazdák alkalmaztatnák magokat. Persze azért nem lehet az egyént kárhözvitatni, mert sokaknak az egyéni előképzettsége nagyobb, mint azt az iskola tanterve megköveteli, de igenis hibás a rendszer, mely ily uton szüli a proletáriust. Ezen a bajon véleményem szerint csak úgy lehetne segíteni és azáltal az ügynek használni, ha a földmivesiskolákban a tanterv egyöntetűvé tétele által a tanítás nem a növendék szellemi fejlődése és előtanulmányához alkalmaztatnák, hanem tisztán csak azon magaslaton vezetnék és annyi tanítatitk elméletileg, a mennyit tudni szükséges a növedékek a leendő hivatás és alkalmaztatásához.

Ha a földmivesiskolák növendékei ingyen ellátásban részesülnek és csak csekély tandíj mellett vétetnének fel, az ellátásért azonban megfelelő igaz munkát teljesíteni kötelesek volnának, sőt esetekben még munkájuk díjazva is lenne, az elméleti oktatás pedig tisztán csak a legszükségesebbre szorítkozna, de annál nagyobb súly helyeztetnék a gyakorlati utmutatásra, a rend, fegyelm és pontoság megszokására, hiszem, hogy csak olyan egyének jelentkeznének felvételért, kik nem magas röptü jövőről almodnak, de igazán csak mezőgazdaságunk szerény munkásai maradni akarnak, vagy pedig olyan kisgazdák, kik a haladás érzetétől áthatva, birtokuk okszerűbb kezelése által maguknak jobb jövőt és jólétet teremteni szándékoznak.

H . . . r A . . . f.

Földmivesiskoláink ügyében.

A hallgatás egyértelmű a beleegyezéssel. Miután pedig a szakoktatási rovatban egy oly pontot olvastam, mely az én szerény felfogásommal nem egyezik meg, csak kötelességet vélek teljesíteni, ha azt szó nélkül nem hagyom s azt az alábbiakban tárgyalni bátorkodom.

Azt mondja ugyanis az általam különösen tisztelt rovatvezető ur: «A földmivesiskolák száma, a viszonyokhoz mérten elegendő, csak az a baj, hogy azok látogatják legkevésbé, a kik számára felállítottak»

Eme idézett pontnak az élet, ez a kifejezés «viszonyokhoz mérten», határozottan csökkenti, de még ily alakban sem találom aláírhatónak, hanem megállapítandónak vélem annak okát, hogy miért marad távol eme iskoláktól ama elem, a kiknek ottléte oly nagyon kívánatos volna.

Véleményem szerint eme okot, illetőleg okokat a következőkbe lehet foglalni:

1. A szülők maguk is, mind ez ideig nem látták be annak szükségét, hogy fiaik az otthon nyertnél jobb kiképzést nyerjenek. Azt tartják, apám s nagyapám is, csak így gazdálkodott s mégis megtudott élni mellette . . .

2. A szülők (a kisgazdák), az által ha

16—18 éves fiokat, a földmivesiskolába küldik, ezen idő alatt egy igen lényeges s számottevő munkakéztől fosztják meg önmagukat. A telkesgazdának a fia, valóságos jobb kezét helyettesít. Erről megfélekedezni nem szabad.

Ez a két tétel magyarázza meg különösbeneben, hogy miért látunk oly kevés földmivesfiut a földmivesiskolákban s a tényleg ottlevők is nem az otthon levő földmivelést tekintik czélnek, hanem vágyaik netovábbja állomás nyerése.

S a gyakorlatból igazolhatom, hogy a végzett földmivesiskolai tanulóknak, eme óhajuk számtalan esetben nagyon szépen sikerült. És sok esetben mindkét fél meglegedésével.

De hogyan lesz a jövőben, ha a 4 középiskolai előképzettséggel s a gazd. tanintézetekbe lesznek felvehetők? Nincs kétség benne, hogy a jelenlegi magasabb fokú földmivesiskolai tanulók száma csökkenni fog. Meglevő vágyaik alapján, nem a földmivesiskolák, hanem a tanintézetek után fognak gravitálni.

Általános szempontból ennek csak örülni lehet, mert legalább a földmivesiskolák utján nem jut be a gazdatiszti osztály közé, sok oly egyén is, kiket ott több ok folytán nem látnak szívesen.

A gazdatiszti kongresszus véleménye is ez volt, egész határozottsággal.

S ezek után csakugyan oda jutottunk, hogy első pillanatra azt gondolnók: Mi lesz a meglevő földmivesiskolákkal? S mi lenne azokkal a többiekkel, melyeket a hajdan oly neves emberünk Korizmicz óhajtott, hogy minden megyének legyen egy földmivesiskolája.

S az én szerény véleményem szerint Korizmicznek mégis igaza volt! Még abban az esetben is, ha figyelmen kívül hagyjuk a földmivesiskolák gazdaságának ama általános jöltevő hatását, melyet tényleg kifejt s mely több ut s mód által fokozható.

Nem nagyszabásu berendezésekre gondolok e pontnál, sőt ellenkezőleg ez volna óhajtásom, hogy a szó igaz értelmében mintatelep legyen.

Gazdasági épülete, trágyatelepe, oly szerény szabással bírjon, hogy a kisgazda, megvalósítható vágyainak kifejezéséeként tekintse.

S ujabban csakugyan több helyről értesülünk, hogy ez az irány kezd magának utat törni. S magyarázata is van, a mennyiben minél nagyobb a földmivesiskola gazdasága, annál inkább terelődik a gazdasághoz s az irodához a tanerők figyelme. Pedig a hivatalos kötelezettségen kívül talán a vidék viszonyait is figyelemmel kell kísérni, ha rendeltetésének megfelelőni óhajt.

Fel kell ébreszteni kisgazdáink figyelmét. Nem egyedül népszerűen irt könyvek utján, mert ez által a kívánt mérvben nem érjük el czelünket. A tapasztalat igazolja, hogy a forgalomban levő kedves gazdasági könyvecskék, miként az elkészítetlen helyre hullt vetőmagvak, megfelelő eredményt nem adnak.

Pedig mennyire szükséges volna azoknak a szegény földmives-embereknek egy és másban tanácsot adni. A cukorgyárosok biztatják répa-termelésre, a műtrágyagyárosok trágyavásárlásra; gazdasági eszközeik vételénél, terményeik eladásánál, állattenyésztési dolgaikban elhagyottan állanak.

S mind eme sebekre, nem recipe, de közvetlen nyujtott orvosság szükséges. Arra való a teli vasárnap este, midőn a tanító s pap közreműködésével össze lehet gyűjteni a község iskolájába az embereket. Ily módon hozzá lehet térni ama egyénekhez, kiket csökönnyességgel vádolunk. S azután? Ha megnyertük a szülőket, utána jön a fiu is. Nem tartanak akkor onnét vissza, hanem küldenék. *Főleg ha nem jár nagy áldozattal.*

A jelenlegi rendszer azonban nem csekélységet követel. Elismerem a magas kormányának ama nagy áldozatkészségét, midőn a számos ösztöndíj által a helyzetet könnyebbíteni akarja, mindez azonban a meglevő akadályt nem osztalja el tökéletesen.

A telk
ha fiát a
fordítsuk n
tanügyi sz
lása? Sze
vest kevés
megtanulta
a baj, ho
rakni, hane
dailag gon
függésre fi
legsüksége
Hivatit
szavaira,
nül tudjuk
munkaidőt
fajóbb por
ezt a kato
ságát az o
ges intezm
kodnak oss
Eme e
ján azok
talkingni.

Az ed
dolatmenet
a szervezés

Gazdak
Vizmen
kazal-
gá
gépolá
nedvess
legjutány
SCHO
E
Andrássy

mint bevált m
tötő veranda,
A carbolineum
szél
a vegyét

Postacsomag
ajánlatnak. Cr

tégla-

Br

az építő
cementke
építésené
királyi va

A gy

Jótállás

S

A telkes gazdára a legnagyobb nehézség az, ha fiát a *nyár folyamán* kénytelen nélkülözni. S fordítsuk meg a kérdést, csakugyan mellözhetlen, tanügyi szempontból a nyári időszak felhasználása? Szerény nézetem szerint nem. A földmivest kevésbé kell gyakorlati munkára tanítani; megtanulta azt otthon a szülői házból. Nem az a baj, hogy nem tud kaszálni, aratni, boglyát rakni, hanem, hogy mikor kell azt tenni. Szóval gazdailag gondolkodni, az ok s okozat közti összefüggésre figyelmet felhívni ez az, mi rájuk nevezetleg legszükségesebb.

Hivatkozhatnék Kirchner tényekre alapított szavaira, de felesleges akkor, mikor kétségtelenül tudjuk, hogy egy-egy család-tagnak, a nyári munkaidőtől való elszakítása, népünk egy legfőbb pontját kezezi. Évről évre tapasztaljuk ezt a katonai szolgálatnál. S ennek jogosultságát az ottani körök méltányolják s a szükséges intézmenyt a külső adott viszonyokkal iparkodnak összehangzásba hozni.

Eme elvnek kell érvényre jutni, mely alapján azok száma kétségtelenül *kevésnek fog mutatkozni.*

Az eddigiek után pedig legyen szabad gondolatmenetnek kifejezést adni, hogyan vélem a szervezést módosítani arra nevezetleg, hogy a föld-

mivesiskolák általánosabb felkarolásban részesüljenek.

Az előirt elméleti tárgyak a következők:

I. félév (téli szemeszter).

- a) helyesírás és magyar nyelvtan;
- b) számtan és számolásban való gyakorlatok;
- c) földrajz;

II. félév (nyári szemeszter).

- d) természettudományi alapismeretek;
- e) növénytermelés; tan;
- f) állattenyésztés; tan;
- g) kisgazdaságok berendezése, kezelése s azok viteléről való elszámolás;

III. félév (téli szemeszter).

- h) kertészet, szőlőmivelés;
- i) gazdasági építkezések ismerete.

Az előirt tárgyat, a fentiek szerint, nem 4, hanem csak 3 félévben foglaltam össze, mely uton egy teljes nyári félév volna megtakarítva, melynek jelentőségére nem reflektálok.

Tudom, hogy a tárgyak ilyen beosztásához sok szó férhet, de ez által csak hódolni akarok ama igazságnak, hogy inkább az elérhető kevesebb, mint a meg nem, vagy csak nehezen megvalósítható jobb után törekedjünk.

A mindhárom félévet végzett s az összes szaktárgyaktól zárvizsgát is letti egyen «elbocsátási bizonyítványt» nyer.

Felreértés kikerülése végett azonban sietek kijelenteni, hogy az így, egy nyári félévvel meg rövidített tanfolyam is, feltűnőbb változást nem fog létesíteni. Miként eddig, továbbra is inkább csak a szolgálatba menők keresnek fel.

Egy kiegészítő megjegyzés volna csatolandó:

A I-ső téli félév egy önálló egészset képez s az arra jelentkező kisgazdák fiai, sikeres vizsga után «látogatási bizonyítványt» nyernek.

Parányi változtatás ez, de eredményében igazolná ebbeli reményemet.

Igénytelen nézetem szerint ily téli tanfolyamok által elérhető volna, hogy csakugyan felkeressék a földmivesiskolákat azok, kiknek száma van: a magyar telkesgazdák fiai.

Egy téli félévet s 50—60 forintot bárki is hajlandóbb áldozni, mint 3—4 szer annyit pénzből is, időből is. Különösen állattenyésztési s takarmányozási kérdések tisztázásánál vélelem felette üdvösnek.

Az e czélból hozott áldozat még csak nem kielégítő eredmény mellett is elengedhetlen. Különösen nálunk: a földmivelő Magyarországon.

Grasselli Miklós.

Gazdaközönség figyelmébe!
Vizmentes takaróponyvák, kazal- és gabona-ponyvák, gabonaszákok, gépolaj, fedéllemez, nedvesség elszigetelő lemez legjutányosabb árak mellett ajánl
SCHOTTOLA ERNŐ
BUDAPEST
Andrássy-ut (Foncière palota).

Valódi pinczgaui-, simmenthali-, berni-, algau-, inthali tehenet, borjut és bikát, valamint eredeti pinczgaui ménlovat szállít mérsékelt áron
Haberfellner Károly
Triesztling melletti
Altenmarktban (Alsó-Ausztria)

A jelenkor legegyszerűbb és legolcsóbb
VIZ-SZIVATTYUGÉPE
20,000 liter vízszállítás óránként. Üzemeltetés 25—75 kr. naponként. Tüzelés olyan, mint bármely közönséges szobakályhánál.
Heinrich Cellerin
BÉCS, V., Mollardgasse 31.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Carbolineum
mint bevált mázó és védszer mindennemű fának rothadása ellen, mint épületfa, zsindelytető veranda, kerítés, szin, hidgerenda, gazdasági szerek, koszik, szinberendezések stb. A carbolineum megóvja a fát állandóan, és legjobb szerül szolgál házi gomba, ferges szel általi roncsolás ellen. Csak valódi és hamisítatlan módon kapható
a vegyészeti termékek gyárában Türritzen stb.
Bécs, II., Scherzergasse 14/I.
Postacsomag 5 kilóval 1 frt 35 kr. Árjegyzék és prospektus ingyen és bérmentve. Ezenkívül ajánlatnak: Creolin, nyers karbolsav, karbolsav, fertőtlenítő mész, vasgálic, tetőkátrány, keménykátrány kiváut bármely mennyiségben.

Egyesült tégl- és cementgyár részvénytársaság
Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 16. sz.
az építő közönség figyelmébe ajánlja mesterséges portland- és román-cementkészítményeit, a melyek a budapesti állandó orszagház építésénél a legnagyobb megelégedésre alkalmaztatik és jelenleg a királyi varpalota építésekör és a fővárosi csatornázásoknál is használtatik.
A gyár évenkénti szállító-képessége 350,000 métermázsa.
Jótállás a németországi és bécsi cement-normáliák szerinti minőségért.
Számos kitüntetés és kiállítási érem.

Cs. és k. kiz. szab. **Carbolineum Avenarius**
«egyedüli eredeti gyártmány.»
A legcélszerűbb és legolcsóbb fertőtlenítő máz-szer, minden fatárgy és gazdasági épület részére, továbbá a legjobb védszer rothadás, gombaképződés és belső korhadás ellen. A fának szép dióbarna szin kölcsönöz. A mázóást minden munkás végezheti. 5 kilós postacsomag frt 1.60 bérmentve. Kérjük minden utánzatra szorgosan figyelni, rendelményeknél pedig keressék mindig a cs. és k. kiz. szabadalmazott és védjegyünkkel ellátott eredeti gyártmányunkat.
Cs. és kir. kiz. szab. ANTISEPTIKUM SCHRANZHOFER-től
Egyedüli szagtalan és legolcsóbb fertőtlenítő védszer állati ragályos járvány ellen, valamint az
IZOMEROSÍTÓ SCHRANZHOFER-től.
Elismert legjobb mosdóviz lovak részére. Ajánljuk továbbá **CREOLINUNKAT** stb. — Árjegyzékek, bizonyítványok, használati utasítások stb. ingyen és bérmentve.
AVENARIUS és SCHRANZHOFER
carbolineum-gyár
Budapest, VII., Csömöri-út 18.

Magyar kir. államvasutak.
104571/C.I. szám.
Hirdetmény.
(II. pótlék a debreczen-füzes-abonyi h. é. vasut árudijszabásához).
A m. kir. államvasutak kezelése alatt álló debreczen-füzes-abonyi h. é. vasuton gyors- és teherárak, továbbá élő állatok, járművek és hullák szállítására nézve a megnyitás napjától érvényes dijszabás (II. rész) folyó évi augusztus hó 15-én a II. pótlék lép életbe, mely az új II. kivételes dijszabást, illetőleg barnaszén, burgonya, cukorrépa, föld, kövek, mész, téglák, tűzifa és más hasonló tömegárakra nézve mérsékelt-díjtételeket az Ó-Hátkőcs állomáson fennálló póthatáridőt s végül nyomdahi helyesbítést tartalmaz.
Ezen pótlék példányai a m. kir. államvasutak dijszabási szakosztályában példányonként 5 kr-ért kaphatók.
Budapest, 1892. augusztus hóban.
Az igazgatóság.

!! ECLAIR !!

permetező

a szőlő és a burgonya peronosporája ellen az egyedüli biztos védekező eszköz.

Vermorel-féle francia gyártmány.

**Az összes permetező-
zők között a leg-
jobb.**

**Minden versenyen első
díjjal kitüntetve.**

Egy darab ára 21 frt.

(Eddigi bolti ára 25 frt.)

Csomagolás 50 kr.

Megrendelések a kiadóhivatalhoz,
5 frt darabonkinti előleges beküldése mellett, intézendők.

A készlet korlátolt mennyiségű és így mielőbbi megrendelés ajánlatos.

A legnagyobb kárt pince és raktárban patkány és egér okozza. Ennek leggyorsabb kiirtására az általam ujonnan feltalált szabadalmazott irtó-pasta alkalmas, mely mindenütt és bárki részéről alkalmazható. Pasta ára 1/2, kiló 1 frt 50 kr. Ezenkívül készítem a legújabb, a közönség részéről legjobbnak elismert mechanikai patkány- és egérfogót, mely e nemű eddigi minden találmányt túlhalad. E fogóval 15-20 darabot foghatni, a nélkül, hogy a fogót újból ki kellene nyitni. Egy patkányfogó ára 4 frt, egérfogóé 2 frt 60 krtól egészen 1 frt 80 kr.-ig. Bűdösbogár és muszkafogó 1 darab 1 frt 20 kr. Peronospora (együttal kerti) fecskendő 2 frt. Duplafecskendő folytonos sugárral 8 frt 50 kr. — Továbbadónak Rabatt. Kapható a feltaláló és gyárosnál

L. PÖSCH, bádogosmester, Bécs

Hernals, Blumengasse Nr. 32.

Készíték haltartót (Aquarium) és madár-fürdőkabint is.

Magyar épület- és műlakatos-gyár részvény-társaság

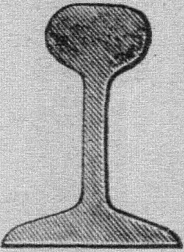
Budapest, VI., Rózsa-utca 53 a

Haroska-féle vasutak.

Legcélszerűbb és legolcsóbb

szállítható- vagy állandó vasut

gazdaságok, erdészetek, téglagyárak, bányák, raktárak, istállók, pincék, gyárak, tőzszelők, nyilvános épületek, hadászati célok, vérépítkezések és cukor-, kávé-, dohány- és gyapot-ültetvények számára, ugyancsak kisebb városoknak és gazdaságoknak hajó- vagy vasuti állomással vagy egymás közötti összeköttetésre stb. Mintalapok és költésgyűjtőek kívánatra ingyen és bérmentve.

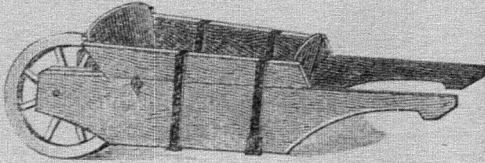
NAY TESTVÉREK

faipar és szállító-eszközök gyára

a váci magy. kir. országos jegyházban

BUDAPEST,

VI., Podmaniczky-utca 2. sz.,

Telefon-szám 121.

ajánlják a tek. építészeti hivatalok, ármentesítő-társulatok, földmunka vállalkozók, gazdák figyelmébe dusan felszerelt raktárakat szállítóeszközökben, u. m.: a legkülönfélébb talicskák, lóutáni taligák (Cariotta), téglavetődékekhez szükséges eszközök, továbbá mindennemű létrák, a legkülönfélébb nyelék, falapátok, szénahányó-, trágya stb. villák, igás-, rugós- és más kocsik és minden e szakba vágó tárgyak a legártósabb kivitelben, minden erősen vasalva, a kivitelhez mért nagyon olcsó árakon. — Kívánatra részletes árjegyzék bérmentesen.

Azurin a peronospora ellen.

A nagyméltóságú földmívelési m. kir. ministerium magas megbízása folytán a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete“ a peronospora-vész elleni védekezés céljaira az eddigi drága rézgálicz helyett a legalább háromszor olcsóbb

Azurint

hozza forgalomba.

Az „Azurin“ kilogrammja 1 frt 60 kr., ami elég 5 hl. vízre, vagyis egy kat. hold megpermetezésére. A vízben rögtön és csapadék képzése nélkül oldódik s a permetező eldugulását is elkerüljük. Megrendeléseket elfogad

a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete“

Budapest (Köztelek).

Paraffa ojtáshoz alkalmas

kitűnő minőségű, nem porhanyó 4 cm.
hosszu, 2 cm. vastag

Paraffa-dugókat

szállít, bármily mennyiségben 1000 drbot
3-10 frttal számítva ab Budapest.

A „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete“

Budapest (Köztelek).

Bető
Ispán
Félvé
egy u
lattal
tiszt,
legké
töltend
igénye
sével,
20-ik
Csill
Főerc
ki a
nyelve
teljes
szél, s
nek 36
zettség
teljes,
dék 50
német
nek
másola
za ne
alkalm
javada
sével
talhoz
meg

Egy te
H
ur pus
sárába
illetőt
keléb
György
kürti
irniki
nyittat
egy év
szabad
Csakis
felsőbb
zett egy
ez állás
mellek
ciót b
másolat
Kérvény
dalmi f
Kürtre,
intézend
1-én les
évi gy
előnybe
II-od t
nali va
1-ére v
töltend
korlatla
számvit
bíró p
vány-má
ajánlata
za nem
be P. urk

Haló
földbirto
urnál e
állás be
tőnek n
s 40 év
részesül
daságot
kát érti,
széptem
be; az il
sen kell
állás p
Fek

Allás
Nőtlen,
tiszt (is
földmives
keresked

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terménei, továbbá állást keresők és adók hirdetései vétetnek fel e kedvezményes rovatban.

KIS HIRDETÉSEK.

Hirdetési ár 15 szóig 30 kr., ezen felül minden szó 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlése-nél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Betöltendő állások.

Ispáni állás betöltendő. Felvétetik gazdaságomban egy már több évi gyakorlatú bírónőten gazdaságtiszt. Az állás rögtön vagy legkésőbb szeptember 1-én betöltendő. Ajánlatok, az igények pontos megjelölésével, legkésőbb augusztus 20-ikáig küldendők be. Csillag Antal, Török-Kanisza. 974

Főerdész kerestetik, ki a magyar és német nyelvet szóban és írásban teljesen bírja, tótul beszél, s a m. erdőtervények 36. §-ában előírt képzettséggel bír, nos, erőteljes, lovagolni tud, óvadék 500 frt. — Magyar és német nyelven írt kérvények a biz. nyitványok másolataival, melyek visza nem küldetnek, eddigi javadalmazásuk megjelölésével a számtartói hivatalhoz Moravánon (Nyitra-megye) küldendők be. 971

Egy tehenész kerestetik Halbrohr Adolf ur pusztakelebiai gazdaságában; telfogadja az illetőt Klein Lajos pusztakelebiai gazdaságtiszt. 968

Györgyei Miklós ur pusztakürti uradalomban egy **irnokai állásra pályázat nyitattik.** Javadalmazás egy évre 540 frt készpénz, szabad lakás, szabad tütés. Csakis akadémiát vagy felsőbb tanintézetet végzett egyének pályázhatnak ez állásra. A folyamodvány mellékletül a kvalifikációt bizonyító okiratok másolatai csatolandók. — Kérvények Ruffy Pál uradalmi főtiszt címében Pakürtre, posta Jász-Kisér, intézendők. Az állás szept. 1-én lesz betöltendő. Több évi gyakorlatú bírók előnyben részesülnek. 967

II-od tiszti állás azonnali vagy legkésőbb okt. 1-ére való belépéssel betöltendő. Hosszabb gyakorlattal és a gazdasági számvitelben jártassággal bíró pályázók bizonyítvány-másolatokkal ellátott ajánlataikat, melyek visza nem adatnak, küldjék be P. urhoz Polgárdi, poste restante. 965

Halbrohr Sándor földbirtokos s haszonbérlo urnál egy **gazdatiszti állás betöltendő;** az illetőnek nőtlennek kell lenni s 40 év körül, előnyben részesül olyan, ki tejjgazdaságot s az irodai munkát érti. Jelen állás f. évi szeptember 15-én betöltendő; az illetőnek személyesen kell megjelenni. Nagyállás p.-ndv. Pa.-Csanád, Fehéregyházán. 956

Allást keresők.

Nőtlen, 27 éves **gazdatiszt** (ispán), magy. kir. földmives-iskolát és két kereskedelmi osztályt ki-

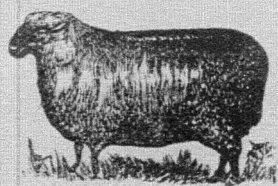
tűnően végzett, hét évi gyakorlattal, a birtok bérbeadása következtében október 1-ére vagy esetleg előbb hasonló állást keres; nagyobb uradalomban elfogad ellenőri állást is; szives megkeresések a kiadóhivatalba kéretnek „szorgalom” czim alatt. 964

Egy a budapesti kereskedelmi akadémiát és a kolozs-monostori gazdasági tanintézetet jeles sikerrel végzett fiatal ember, tartalékos hadnagy, a ki már több évi gyakorlattal bír és különösen a dohány- és cukorrépa-termelésben járatos, **ispáni** vagy ehhez hasonló állást keres. Állását azonnal elfoglalhatja. Czime a kiadóhivatalban. 957

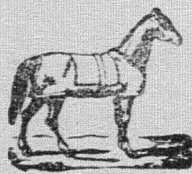
Földbirtok.

500 holdas **szép birtok** egy tagban bérbeadó, teljes felszerelés törlesztésre átadatik kellő biztosíték mellett; a birtok vasuti állomással bír. Czim megtudható a kiadóhivatalban. 942

Allatok.

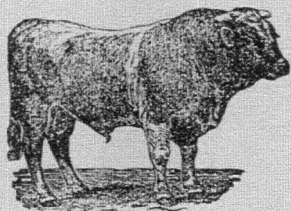

Gazdasági üzem változtatása miatt az uradalom **juhnyájállománya** megkevesbítettik s eladásra kerül 1200 drb 2 és 3 éves finom gyapjas anyajuh (electoral-negretti) a gyapju tökéletesen ki van egyenlítve; eladási ára ez idén is 56 kilokint 132 frt 50 kr. volt. Bővebbet az uradalmi főbíróknak: Politzer Géza, Nagy-Korpadon, Somogy megye. 936

Eladó lovak, következő nyers 4 évesek, u. m. 1. sötét barna pej, jegytelen 167 cm. magas, herélt. 2. világos pej, csillaggal 161 cm. magas, herélt. 3. sötét pej, jegytelen 163 cm. magas, kancza. Mind a három 422. számú **Ostregertő** származik. Áruk 800—600—700 forint. Felvilágosítást ad a kiadóhivatal. 265

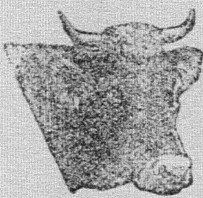
Egy 14 markos, 7 éves sárga **ponny**, igen erős, szelid, kocsiba tanítva, eladó, ára 200 frt. Felvilágosítást nyújt a kiadóhivatal. 230

Méltóságos **gróf Andrássy Sándor ur velejtei** uradalmában eladó 2 darab hasas berni tehén, 2 drb 1 éves berni bika. — Az eladó állatok eredete Pakamut, Békés megye. 969

Berkshire tisztavérű kan és koca malacz eladó Berg M. báró jószágberleténél, Kapuvár. 819

Innhali tenyészbikák eladók Lamm Armin berletén, Fekete, u. p. Lep-sény. 975

Termények.

Őszi borsó 30 mm. eladó, Zala-Szentmihály vagy Szentgrót állomásra 8 frt mmázsája. Malatinszky Ferenc Zala-Csány. 961

Bánsági magból nyert **fehérmegyei elsőrendű magbuza**, gyom- és konkolymentes, 79 kiló minőségi súly. Kapható Apt Ödön **Kis-halmi gazdaságában** (u. p. Rácz-Almás, Fehérmegye). Ára mmként csomagolással és vasuton szállítással 10 frt 50 kr. Minta kívánatra küldetik. 953

Magbuza. A sok rendetlen időjárás okozta bajok ellen, terményünk biztos ellenálló képessége a jó vetőmag és ennek változtatása által termésünk legjobban biztosítottatik. — Jövedő magbuza, Tiszavidéki, kapható alulírott birtokosnál, métermázsája 9 frt, helyben átvéve Rácz-Almás, Fehérmegye, Lehoczky Dániel gazdaságában. 959

Montagne rozsvetőmag eredeti francia mag után termett, mmázsánként 9 frton eladó **Ugron Akos** jószágkezelőségénél, utolsó vasutállomás Székely-Udvarhely. 950

Vegyések.

Fiaikat bankhivatalnokokká, takarékpénztári tisztviselőkké, vasuti tisztékké képezni óhajtó szülők, a közeledő tanévre havonként 60 frtért egy tanárnál helyezhetik el. Előképzettség három éves kereskedelmi iskolai tanfolyamra négy gymnasium, reál, vagy polgári iskola. Levelek Zachár Gyula tanár czimére Budapest, II. ker., Fő-utca 11, küldendők. 976

Korunk és közgazdasági tévedései.

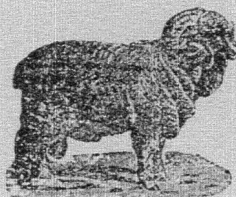
Írta: **Braun Ignác.**

Ára 2 frt.

E czim alatt megjelent munka, a nemzetgazdaság alapvető tanait öleli fel. Tárgyalási modora kritikai, fiziológia, azaz a föld mint egyedüli termelő erő számbavétele szellemében indul.

Művelt gazdáink nem élvezet nélkül fogják lapozgatni e munkát, mely a földbirtokos osztály elutasíthatlan igényeinek törvényhozási szabályozása tervezetével is foglalkozik. Megrendelhető a „Köztelek” kiadóhivatalánál, 2 frt beküldése mellett. 860

Rambouillet

törzstenyészet Németségben (Rochmann Scheglinden, Mogilno mellett) szabad kézből eladó. — A nyáj a németországi nyájak közt első helyen áll és csak a gazdálkodási systema megváltoztatása miatt kerül eladásra. — Az utolsó árverésen a tenyészkosok 200 márká átlagon keltek el. — Bővebb felvilágosítással szolgál.

Duller és társa tenyészállat-üzlete **BUDAPESTEN,** VII., szövetség-utca 11.

Fischer J.

zsák gyári raktárában **BUDAPEST**

Nagy-korona-utca 18. sz. **vizmentes ponyvák** kölcsön kaphatók. Ugyanott új és egyszer használatban volt vizmentes ponyvák jutányosan kaphatók. **Repezepony** vák darabonként a 3 frt 20 kr.

Magyar kir. államvasutak. 105788/92. szám.

(A magyar kir. államvasutak hajózási vállalata).

A magyar kir. államvasutak igazgatósága az eddig Bázison fenállott hajózási főigazgató és hajózási felügyelő és f. évi augusztus hó 1-vel feloszlatta, minek következtében az érdekelt kereskedelmi körök figyelmeztetnek, hogy ezentul ugy forgalmi, mint díjszábai és szállítványozási kérdésekben felvilágosítások és intézkedések végett a magyar kir. államvasutak hajózási szakosztályához (Andrássy-ut 75) forduljanak.

Budapest, 1892. augusztus 4. **Az igazgatóság.** (Utánnymot nem díjaztatik.)

Magy. kir. államvasutak. 87812/92. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1892. évben a szab. osztrák-magyar államvasutársaság államosított magyar vonalaira szükséges mozdony- és szerkesi-kerékpárok szállítását biztosítani óhajván, nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb folyó év szeptember hó 7-én déli 12 óráig be-terjesztendők, a bántpenz pedig folyó éviszeptember hó 6-án déli 12 óráig beküldendő.

A pályázatra vonatkozó részletesebb feltételek, a szükséges kiutatókkal együtt, melyek egyszerűsmin ajánlati mintául használandók, ugyszintén a legújabb kiadású általános és különleges szállítási feltételek, valamint a rajzok a m. k. államvasutak anyag- és leltár-beszerzési szakosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 75. sz.) megtekinthetők, vagy a megállapított ár előzetes lefizetése mellett a m. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtáránál postautján is megszerezhetők, megjegyezvén, hogy a különleges szállítási feltételekért darabonként 15 kr., az általános feltételekért pedig 25 kr. fizetendő.

Budapest, 1892. augusztus hóban.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

„Azurin”

a peronospora ellen, valódi minőségben **nálam legolcsóbb, 1 klgramm**

csak 1 frt 50 kr.

Vermorel-féle legfokétebb „ECLAIR”-permetező.

la rézállicz, jegezes szoda.

SZÁVOSZT ALPHONS-nál

Budapest, V., Arany János-utca 11. sz.

Ugyanott:

Tarlórépamag, őszi búkőny, csibehúr, stb.

Részletes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Nyers Carbolsavat,
Carbolsavaszmet, Carbolport,
Carbolineumot, aszfalt elszigetelő lemezeket
fekete és vörös tetőlakkot
Aszfalt - gépfedéllemezeket
elismert kitűző minőségben gyárt és ajánl
BIEHN JÁNOS
aszfalt- és vegyeszeti kátránytermékek gyára
BUDAPESTEN, IX., Ferencz-körút 46. szám.

Arany- és ezüst-éremmel kitüntetve.

Fröhlich Heinrich
szarvasagancs-kereskedő és állatfej-készítő.
Bécs, XVI. ker., Burggasse 34.

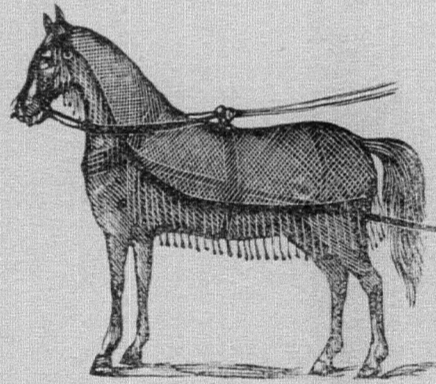
Különlegességek agancs- butorok és minden kigondolható vadászszoba-berendezési tárgyakban, minden faj agancsok- és szarvakból. Minden fajú állatfejek, kőgyurmából, üvegszemekkel, egész természetes kivitelben. — Átvállalása minden e szakmába vágó munkának. Vétele és eladása szarvas- és zerge-agancsoknak. — Javítások azonnal teljesítettek.
Tíz darab szarvas-agancs, 6-8 aggal, a valódi kagylónál szép, barna, jól gyógyított és teljesen érett, mindössze 20-25 frt.
Arjegyzék ingyen.

Őszi vetés alá
konzervált hizómarha trágyát
zuzott állapotban, 66%-nál több szerves anyaggal, felelősség mellett ajánl a
Nagyvárad-i Mütrágyagyár Részvény-társaság.
Ára 100 métermázsánként a Nagyvárad-velencei vasúti állomáshoz szállítva 160 frt. Tartalmaz 2 1/2% légeny, 2 1/2% foszforsavat és 1 1/2% kálit. — Kölcsönzások külön számíthatnak és visszavétetnek. — Megrendeléseket elfogad az
Igazgatóság.

Mindennemű gazdasági kötélárúkat,

u. m.: lóistráng, kötőfék, rudalókötél, kévekötőszinórok, dohány-zsineget, gabnászakokat, takaró- és vízmentes ponyvákat, valamint **különlegességeket** kocsizó lóhálók, tornaszerek és függő ágyakból legutányosabban ajánlanak

BLEIER és WEISZ

kötélgyárosok

BUDAPEST, Károly-körút 1. szám alatt (a Kerepesi-ut sarkán).

Vetőmagnak!

Szamosháti káposztarepce

kitűző minőségben, olesó árban kapható

Klein Vilmos magkereskedésében Szatmáron.

Tarlórépamag és egyáltalán az összes most vethető magvak

legkitűzőbb minőségben kaphatók

MAUTHNER ÖDÖN magkereskedésében

Főüzlet: **Andrássy-ut 23. BUDAPESTEN** Fióküzlet: **Koronaherczeg-utcza 18.**

Idei termésű mindennemű gazdasági magvak a legmagasabb napi áron vásároltatnak.

Hungaria könyvnyomda nyomása, Budapest Váci-körút 34

Oetl Antal-féle

vasöntőde és gépgyár

(HAVEL és DÜMMERLING)

BUDAPEST, VII., Bethlen-tér 4. szám.

Ajánlja gyártmányait, nevezetesen:

Építkezési és gépöntvényeket saját mintái vagy rajzok szerint, műszaki berendezések, tengelyek, csövek és egyéb vasszerkezeteket. Mintarajzok és költségvetések ingyen és bérmentve szolgáltatnak.

A kőolajfinomítógyár-részvénytársaság

Budapest, V., Zrinyi-utca 4.

ajánlja elismert jó minőségű **phosphorsavas**

csontliszt-superphosphat műtrágyáját

jutányos feltételek mellett

Ismerető iratok kívánatra ingyen és bérmentve megküldetnek.

Olajfestékek.

Kátrány aszfalt, vasmentő-vízűveg homlokzat-festékek.

Legfinomabb copál- és kocsifényező, bőrlakk, vasfényező, fírnis-olajok, siccatif.

Mindennemű festékeket, legfinomabb tóntákat stb. legjobban és legolcsóbban szállít

Kailan A.

vegy. termékek és festékgyára.

Nussdorf — Wien.

Sajtkészítők számára.

A bécsi cs. kir. gazdasági vegyeszeti kísérleti állomás ellenőrzése alatt készítünk:

Sajt- (kenyér alakú) essenciát szabályszerűen erősen hatályos, tiszta kivonattal, különösen keresett. Sajt kenyér alakú poralakban (tiszta természeti sajt-kenyér).

Továbbá szállítunk általunk előállítva:

Sajtszint, bécsi tiszta és különösen szindus.

Vajszint, bécsi extrafinom, erősen színező tisztaizű.

Sajtkendőt erős tartós szövethől előállítva bogszegély-lyel svájci módra, többféle nagyságban.

Sajt-abroncsot puha- és keményfából, különféle nagyságban.

Sajtmérő (Küseschnaffen) jávorfából két dívtos alakban.

Mérőhengert sajtkenyér mérésre skálával.

Hőmérőt 2 fajban.

Hólygappírt, vékonyat, vaj- és sajtcsomagolóhoz.

Staniolt, ólomment sajtcsomagolóhoz.

Arjegyzékek rendelkezésre állanak.

Wien,

III., Hauptstrasse 17.

Eifler & Co.,

Tejgazd.-segédanyag készítő

Singer, Zweig & Co.

Wien, IX/1., Lichtensteinstrasse 59,

(saját házában.)

Concentrált marhatrágya

egyedüli elárúsítása,

legjobb s legolcsóbb trágyaszertartalmának **jótállása** mellett **temesvári** és **aradi** kizárólagosan szabadalmazott gyárakból. Mindennemű mesterséges trágyaszerek raktára u. m.: **Superphosphát, csontliszt stb.** magyarországi elárúsítási iroda **Budapest,**

FASSEL FRIGYES-nél

VII., Kertész-utca 44.

Neha ditotta m tejgazdasa szervezett den eszkö séget fejte tése és a tetében.

Az e Ede, a s országot, nagyobb és értékes

Mindé hogy a ro ság millió fejtegetni, melynek következtetés szövetkezes bíró, jól gyenek.

A haz tatnak. Iga van, a bu másután fe letén egy p működven.

Tudva séges piac lehetetlen n reszünk a meg a dolg lálkozási ig tejszövetke főlösleges vényhatósá alig nehár kivételével hogy váro sen a mir ruságosabb.

A tej minden vár tényezői. M

E sor kezetek vis talatokat sz véli tejszöv közül az másik kettő vetkezeti ve

Ezek: hiánya, a a lanyha ig A ható a tejszövetk